

VANHEMPI VAIKUTTAJANA VARKAUDEN
LAPSIPERHERAATITOIMINNASSA

Minni Immonen

Opinnäytetyö, kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaali- ja kasvatustieteiden

suuntautumisvaihtoehto,

lastentarhanopettajan kelpoisuus

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Immonen, Minni. Vanhempi vaikuttajana Varkauden lapsiperheraatioinnassa. Pieksämäki, kevät 2015, 53s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosiaali- ja kasvatustieteiden suuntautumisvaihtoehto, lastentarhanopettajan kelpoisuus, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyö käsittelee Varkauden kaupungin avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistä lapsiperheraadin keinoin. Lapsiperheraati koostuu Varkauden lapsiperhepalvelujen parissa työskentelevistä ammattilaisista sekä lapsiperhepalveluja käyttävistä asiakkaista eli vanhemmista. Raadin toiminnassa on ollut säännöllisesti mukana kuusi vanhempaa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia vaikuttamisen kokemuksia vanhemmilla on Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistumisesta. Tavoitteena oli tutkia, mikä motivoi vanhempia osallistumaan lapsiperheraadin toimintaan, mitkä tekijät edistävät vanhempien vaikuttamisen tunnetta raaditoiminnassa, mikä on raadin tuoma anti ja millä tavoin vanhemmat kehittäisivät lapsiperheraatioinnantaa.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla kolmea lapsiperheraadin toimintaan osallistunutta vanhempaa. Haastattelumuotona käytettiin teemahaastattelua. Tutkimusmenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että vanhemmat kokivat lapsiperheraatioinnin keskeiseksi, konkreettiseksi vaikuttamiskeinoksi lapsiperheiden puistokerhon järjestämisen. Raaditoiminnan myötä syntynyt, suuren kävijämäärän saavuttanut puistokerho toteutettiin Varkaudessa kesällä 2014. Lapsiperheraadin toimintaan vanhempia motivoivat osallistumaan suora vaikuttaminen, sosiaalinen kanssakäyminen ja mielekäs tekeminen. Keskeisiä vaikuttamisen tunnetta edistäviä tekijöitä olivat ilmapiiri, yhteistyö ja asenne. Toiminnan koettiin vahvistaneen osallisuutta, lisänneen yhteistyötä ja edistäneen hyvinvointia. Lapsiperheraatioinnin kehittämiseksi ehdotettiin vastuuhenkilön nimeämistä, tavoitteellisuuden selkeyttämistä, jatkuvuuden turvaamista sekä palaverikäytäntöjen uudistamista.

Asiasanat: Vaikuttaminen, kehittäminen, asiakaslähtöisyys, osallisuus, julkiset palvelut, lapsiperheet, avoin varhaiskasvatus, kvalitatiivinen tutkimus.

ABSTRACT

Immonen, Minni. Parent as an influential person - experiences of influencing in council that develops services for families with children in the city of Varkaus. Pieksämäki, Spring 2015, 53 pages, 2 appendices.

Diaconia University of Applied Sciences, Diak East Pieksämäki. Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of social services.

This thesis provides information of developing early childhood education services in the city of Varkaus. Six parents have regularly been involved in the council. The target of my thesis was to find out what kinds of experiences parents have of being part of the council. The council has been regularly involved in six parents. The target of my thesis was to investigate motives that make parents want to be a part of the council. The second target was to find out what kinds of factors make parents feel influential in working with the council. The third target was to search what is the issue of working in the council. The last target was to find out how parents would improve working methods with the council.

My thesis was qualitative. The thesis was based on interviewing material. For the thesis I interviewed three parents who are a part of the council. The interview form of the thesis was a theme interview. The research method was material based analysis.

I found out that the parents thought that organizing a popular summer club for the families with children in the summer of 2014 was the most important way of influencing through the council. The parents were motivated to take part in the council because of having a possibility of direct influence, social interaction and meaningful conclusion through the council. The main factors that made parents feel influential in the council were the atmosphere, the co-operation and the attitude. Working with and through the council has built up the participation, increased the co-operation and promoted well-being. Parents would improve the working methods of the council by pointing out the responsibility-person of the council, clarifying the meaning of the council, securing the future of the council and also reforming some meeting practices of the council.

Keywords: Effectiveness, development, customer-orientation, participation, public services, families with children, open early childhood education, qualitative research.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 ASIAKKAAN ROOLI PALVELUPROSESSISSA.....	7
3 AVOIN VARHAISKASVATUS LAPSIPERHEIDEN TUKENA	8
3.1 Avoin varhaiskasvatustoiminta kokonaisvaltaisen tuen tarjoajana	8
3.2 Vertaistuki hyvinvoinnin edistäjänä	9
4 LAPSIPERHERAATI AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄJÄNÄ. 12	
4.1 Asiakasosallisuus vaikutuskeinona	13
4.2 Aiemmat tutkimukset	15
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
5.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	18
5.2 Aineiston keruu	18
5.3 Aineiston analysointi	20
6 TULOKSET	24
6.1 Vanhempi vaikuttajana lapsiperheraatoiminnassa	24
6.2 Motivaatiot osallistumiselle	25
6.3 Vaikuttamisen tunnetta edistävät tekijät.....	27
6.4 Toiminnan tuoma anti	29
6.5 Kehittämisehdotukset toiminnalle	31
7 POHDINTA	35
7.1 Johtopäätökset	35
7.2 Luotettavuus	36
7.3 Eettisyys	37
7.4 Tutkimuksen kulun arviointi	39
7.5 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset	41
7.6 Opinnäytetyöprosessi osana ammatillisuuden kehittämistä	42
LÄHTEET.....	46
LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee Varkauden kaupungin avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistä. Tutkimuskohteena on Varkaudessa toimiva kunnallisten lapsiperhepalvelujen kehittämiseen tähtäävä lapsiperheraati ja sen toiminta. Raati koostuu ammattilaisista ja asiakkaista. Opinnäytetyössäni raadin toimintaa tarkastellaan lapsiperheraatiin osallistuneiden asiakkaiden eli vanhempien silmin. Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä on selvittää, millaisia vaikuttamisen kokemuksia vanhemmilla on Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistumisesta. Tavoitteena on tutkia, mikä motivoi vanhempia osallistumaan lapsiperheraadin toimintaan, mitkä tekijät edistävät vanhempien vaikuttamisen tunnetta raadin toiminnassa, mikä on raadin tuoma anti ja millä tavoin vanhemmat kehittäisivät lapsiperheraatioimintaa.

Lapsiperheiden arjen haasteet ja vanhempien jaksaminen puhuttavat paljon mediassa tällä hetkellä. Surulliset uutiset perhetragedioista ovat herättäneet laajaa keskustelua yleisesti lapsiperheiden hyvinvoinnista. Huoli vanhempien jaksamisesta, perheiden yksinäisyydestä ja arjen monihaasteisuudesta on nähtävissä lehtien palstoilla, televisiossa ja sosiaalisessa mediassa. Julkiset kannanotot puhuvat lapsiperheiden varhaisen tukemisen puolesta. Ne painottavat ennaltaehkäisevän työn ja yhteisöllisyyden merkitystä hyvinvoinnin edistämiseksi ja syvempien haasteiden ehkäisemiseksi. Lapsiperheiden hyvinvoinnista keskustellessa nousee herkästi esille kysymys lapsiperhepalvelujen tarkoituksenmukaisuudesta ja riittävydestä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kasvavaan tarpeeseen vastaaminen on taloudellinen haaste. Ratkaisuja tähän on pyritty löytämään tehostetuista palveluketjuista, teknologiasta ja yhä suuremmista hallintorakenteista. (Matthies 2013, 11.) Tiukka taloustilanne ja kasvavat menot vaativatkin uusia palvelukehittämisen muotoja. Kunnallisella sektorilla asiakkaan laaja-alainen osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen ovat vielä varsin tuoreita ilmiöitä. Tavoitteena kuitenkin on, että tulevaisuudessa palvelujen kehittämisessä pyritään entistä käyttäjä- ja asiakaslähtöisempään työotteeseen, jossa asiakkaalla on merkittävä rooli palveluiden ideoinnin, suunnittelun, testauksen ja toteutuksen parissa toimien. Tämä edellyttää nykyistä aktiivisempaa vuorovaikutusta palvelukäyttäjien ja ammattilaisten kesken. (Majoinen, Salenius & Sallinen 2012, 201.)

Varkauden lapsiperheraati on esimerkki uudenlaisesta, vuorovaikutteisesta asiakkaan ja ammattilaisen välisestä yhteistyöstä kunnallisten palvelujen kehittämiseksi. Tämä tekee raadin toiminnan tutkimisesta ajankohtaisen ja tuoreen tutkimuskohteen. Asiakkaan vaikuttamisen kokemuksia raatitoimintaan osallistumisesta tutkimalla voidaan saada selville tietoa, jota on mahdollista hyödyntää raadin toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyöni sisältää teoretietoa asiakkaan roolista palveluprosessissa, avoimesta varhaiskasvatuksesta sekä lapsiperheraatioinnasta palvelujen kehittämismuotona. Teoriaosuuden päätteeksi tehdään katsaus aiempiin tutkimuksiin. Teoriaosuuden jälkeen siirrytään kuvailemaan tutkimusprosessin eri vaiheita sekä esitellään tutkimuksen tulokset. Opinnäytetyön loppuosa koostuu pohdintaosiesta, jossa käsitellään tutkimuksen johtopäätöksiä, luotettavuutta ja eettisyyttä. Raportin lopuksi arvioidaan tutkimusprosessin kulkua, pohditaan tutkimuksen hyödynnettävyyttä ja jatkotutkimusehdotuksia sekä puntaroidaan opinnäytetyöprosessin tuomaa ammatillista antia.

2 ASIAKKAAN ROOLI PALVELUPROSESSISSA

Kuntalain yleisen säännöksen mukaisesti kunnan tehtävänä on pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia (Kuntalaki 1995). Hyvinvointipalvelujärjestelmän tavoitteena on hyvinvoinnin lisääminen ja tukeminen. Tämän saavuttaminen vaatii palvelujärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta eli kykyä vastata joustavasti palvelunkäyttäjien yksilöllisiin tarpeisiin. Yksilöllisten palveluratkaisujen löytäminen taas edellyttää asiakkaan kuulemista ja ottamista mukaan palveluprosessiin, mikä on kaikkien osapuolten etu kehitettäessä mahdollisimman vaikuttavia palveluratkaisuja. (Aaltio 2013, 75–76.)

Palveluprosessilla tarkoitetaan palvelukokonaisuutta, joka on suunniteltu asiakkaan tiettyyn tarpeeseen. Palveluprosessi muodostuu palvelutapahtumien ketjusta. (Laaksonen, Suhonen & Suhonen 2012, 15.) Palvelutapahtumat ovat asiakkaan ja palveluntuottajan välisiä vuorovaikutustilanteita (Hyppönen, Hämäläinen, Pajukoski & Tenhunen 2005, 46). Varkauden kaupungin palveluprosessien kuvaamisen myötä huomattiin, että monilla palvelukentillä asiakkaan osuus palveluprosesseissa oli vähäinen. Tämän pohjalta tehtiin johtopäätös ammatilähtöisestä palveluprosessista, johon toivottiin muutosta. Palvelujen kehittämiseksi ja asiakkaan keskiöön saamiseksi pohdittiin keinoja asiakkaan osallistumisen vahvistamiseksi palveluprosessissa. Yksi keino asiakkaan roolin vahvistamiseksi oli lapsiperheraadin toiminnan kehittäminen ja järjestäminen. Varkauden lapsiperheraadin tavoitteena on kehittää palveluja ja voimistaa asiakasnäkökulmaa. Lapsiperheraati koostuu ammatilaisista ja asiakkaista. (Marja-Liisa Honkanen, henkilökohtainen tiedonanto 29.9.2014)

Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia asiakkaiden eli vanhempien vaikuttamisen kokemuksia lapsiperheraatiin osallistumisesta. Tarkoituksena on antaa siten ääni vanhemmille, jotka ovat Varkauden lapsiperheraatiin osallistumisen myötä olleet tiiviisti mukana avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

3 AVOIN VARHAISKASVATUS LAPSIPERHEIDEN TUKENA

3.1 Avoin varhaiskasvatustoiminta kokonaisvaltaisen tuen tarjoajana

Lapsiperhepalvelut ovat osa hyvinvointipalveluja, joiden tavoitteena on ihmisten, tässä tapauksessa lapsiperheiden, hyvinvoinnin tukeminen (Aaltio 2013, 35). Lapsiperhepalveluja ovat varhaiskasvatuspalvelut, lasten- ja äitiysneuvola sekä muut terveystalvet kuten kouluterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido, kasvatus- ja perheneuvola, lastensuojelu, opetustoimi sekä liikunta- ja kulttuuritoimi. Kunnan lisäksi erilaisia lapsiperhepalveluja tuottaa yksityinen ja kolmas sektori. (Alila, Eskelinen, Estola, Kahiluoto, Kinno, Laaksonen, Lamberg, Pekuri & Polvinen 2014, 38.)

Varhaiskasvatuspalveluja ovat kunnallinen ja yksityinen päivähoito, esiopetus sekä muu toiminta kuten avoin varhaiskasvatustoiminta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015). Varhaiskasvatuspalveluiksi kutsutaan siten palvelukokonaisuutta, jonka tarkoituksena on antaa alle kouluikäisille tiettyjen tavoitteiden mukaista kasvatusta eli varhaiskasvatusta (Laaksonen, Suhonen & Suhonen 2012, 46). Varhaiskasvatus on hoitoa, kasvatusta ja opetusta (Hellström 2010, 257). Päivähoitolain mukaan lasten päivähoitolla voidaan tarkoittaa päiväkotihoidoa, perhepäivähoitoa, leikkitoimintaa tai muuta päivähoitotoimintaa (Laki lasten päivähoitosta 1973).

Avoin varhaiskasvatus on varhaiskasvatuspalvelujen alaista, varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvaa ohjattua toimintaa (Laaksonen, Suhonen, Suhonen 2012, 46). Avoin varhaiskasvatus on luonteeltaan monimuotoista ja kuntakohtaisesti vaihtelevaa toimintaa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015). Varkauden kaupungin tarjoama avoimen varhaiskasvatuksen ryhmätoiminta on suunnattu 2-5-vuotiaille lapsille. Toiminta noudattaa valtakunnallisia päivähoitolain ja -asetuksen linjauksia sekä tavoitteita. (Varkauden kaupunki 2014.) Tavoitteena on lapsen sosiaalisen, fyysisen ja tunne-elämän kehityksen tukeminen lapsen tarpeiden ja iän mukaisesti (Laki lasten päivähoitosta 1973). Varhaiskasvatuksen perimmäisenä tavoitteena on lapsen elämänhallinnan vahvistaminen (Majoinen ym. 2012, 101).

Päivähoidon tehtävänä on myös tukea huoltajia heidän kasvatustehtävässään. (Laki lasten päivähoitosta 1973.) Kasvatuksen ensisijainen vastuu ja oikeus on lapsen vanhemmilla. (Majoinen ym. 2012, 101.) Päivähoidon tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista, kokonaisvaltaista kehitystä yhteistyössä lapsen kodin eli huoltajien kanssa. (Laki lasten päivähoitosta 1973.) Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päivähoiton ja vanhempien tekemää yhteistyötä, jossa molemmat osapuolet tietoisesti sitoutuvat lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiseen. Kasvatuskumppanuuden keskeisiä periaatteita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. (Määttä & Rantala 2010, 130.)

Kasvatuskumppanuus nivoutuu läheisesti yhteen ekokulttuuriseksi teoriaksi kutsutun oppisuunnan kanssa. Ekokulttuurisen teorian mukaan kodin ja päivähoiton välinen yhteistyö nähdään kumppanuutena, jossa päivähoito kunnioittaa perheen elämäntapaa ja asettaa yksilökohtaisia tavoitteita lapselle sekä perheelle. Ekokulttuurisen teorian mukaisesti perhe tulee kohdata yksilöllisesti. Tällaista ajattelutapaa kutsutaan perhelähtöisyydeksi. Perhelähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että perheen arki huomioidaan varhaiskasvatusta toteuttaessa kokonaisvaltaisesti. (Määttä & Rantala 2010, 167–168.) Yhtenä varhaiskasvatuksen tehtävänä on ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen muotojen kehittäminen perheiden tarpeiden mukaisesti. Muun muassa perheiden sosiaalisten tukiverkostojen harveneminen asettaa varhaiskasvatukselle uusia haasteita. (Salminen 2005, 82.) Ennaltaehkäisevän tuen merkitys on suuri, sillä sen keinoin on mahdollista välttää mittavampien korjaavien palvelujen tarvetta. (Aaltio 2013, 75–76.) Avoin varhaiskasvatustoiminta on ennaltaehkäisevää työtä lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015).

3.2 Vertaistuki hyvinvoinnin edistäjänä

Hyvinvointi on laaja-alainen käsite, joka voidaan määritellä monin eri tavoin. Teoksessaan Hyvinvoinnin uusi järjestys Elina Aaltio kuvaa hyvinvointia kokonaisvaltaiseksi elinikäiseksi prosessiksi, jonka taustavoimana toimii erilaisten tarpeiden onnistunut tyydyttyminen. Sen sijaan hyvinvointia vastaavasti verottaa kuormitus, joka ihmiseen kohdistuu. Hyvinvointi nähdään myös mahdollisuutena vaikuttaa omaan elämäänsä ja va-

pautena tehdä valintoja itseään koskevissa asioissa. Hyvinvointi on myös osallisuutta eli täysipainoista osallistumista yhteisöön, jossa ihminen elää. Osallistuminen sen sijaan edellyttää elämänhallintaa ja toimintakykyä. (Aaltio 2013, 67.)

Hyvinvointia voidaan tutkia monesta eri näkökulmasta. Yhteistä monenkirjaville käsitteille ja käsityksille on, että ne kaikki ottavat kantaa siihen, mitä on hyvä elämä. (Pyykönen 2012, 75.) Kulttuurissamme lisääntyvä yksilöllistyminen lisää entisestään hyvinvoinnin määrittelemisen pirstaloitumista. Hyvinvointi voidaan nähdä subjektiivisena kokemuksena, joka konkretisoituu ihmisten arjessa. Se voidaan määritellä muun muassa kokonaisuudeksi, joka koostuu kolmesta osa-alueesta: aineellisesta hyvinvoinnista, terveydestä ja sosiaalisista suhteista. (Raijas 2008, 13.)

Opinnäytetyössäni hyvinvointi määritellään perinteisen sosiaalipoliittisen näkemyksen mukaan, jossa hyvinvointi koostuu useista eri tekijöistä. Nämä tekijät jakautuvat kahteen pääryhmään, objektiivisiin ja subjektiivisiin hyvinvoinnin osatekijöihin. Objektiivisillä tekijöillä tarkoitetaan mitattavissa olevia asioita kuten toimeentuloa, terveyttä ja elinoloja. Subjektiivisillä tekijöillä sen sijaan tarkoitetaan ihmisen tuntemuksia ja arvoituksia kuten onnellisuutta, sosiaalisia suhteita ja itsensä toteuttamista. (Heikkilä, Karvonen, Moisio & Simpura 2008, 14.)

Yhteisöllisyydellä ja osallistumisella voidaan lisätä ihmisten hyvinvointia (Matthies 2013, 11). Vanhemmuuteen liittyviä neuvoja, tietoa ja ohjeita on paljon saatavissa. Puhutaan neuvonanto- ja tiedonjakokulttuurista, joka tarkoittaa vanhemmuuden tiedollista tukemista. Marjatta Kekkosen (2004) tekemän tutkimuksen mukaan tiedollisen tukemisen rinnalle vanhemmat kaipaavat entistä enemmän uudenlaista kumppanuus- ja keskustelukulttuuria, jossa vanhemmuutta tuetaan vastavuoroisen pohdinnan ja keskustelun keinoin. Vanhemmat kokevat, että palveluissa tulisi huomioida mahdollisuus keskustella syvemmin muun muassa vanhemmuuteen kasvamisesta, lapsen ja vanhemman tunne-
siteistä, vanhemmuuden identiteetistä tai työ- ja perhe-elämän yhdistämisen haasteista. (Kekkonen 2004, 94.) Kampa-hankkeen näkemyksen mukaan kasvavan palvelutarpeen taustalla on usein toisen ihmisen tarve. Lapsiperheet tarvitsevat palveluja, mutta myös parempia yhteisöllisiä tukiverkostoja. (Matthies 2013, 11.) Osallistavan toiminnan katsotaan tukevan yksilön hyvinvointia ennen kaikkea tarjoamalla osallistujalle mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen. (Karttunen & Tahvanainen 2012, 46.)

Vertaistuella tarkoitetaan kahden tai useamman samanlaisia kokemuksia omaavan ihmisen välistä vuorovaikutusta, jolla on jaksamista tukeva ja eheyttävä merkitys. Vertaistuella on todettu olevan voimakas ennaltaehkäisevä merkitys ja sen on nähty lisäävän hyvinvointia. Vertaistuki voimistaa arkipäivän elämänlaatua. (Karnell & Laimio 2010, 11–12.) Vertaistoiminnan on tutkittu merkitsevän osallistujille voimaantumista, kokemusten vaihtamista ja jakamista, oman identiteetin vahvistumista ja selkeytymistä, yhteisöllisyyden ja ystävyyden kokemista sekä kansalaistoimintaan osallistumista (Karnell & Laimio 2010, 26). Varkauden avointen varhaiskasvatuspalvelujen keskeinen kehittämistarve nousi vertaistukea tarjoavan toiminnan vähäisyydestä kesäajalla, jolloin avoimen varhaiskasvatuksen järjestämä toiminta on kesätauolla. Tähän tarpeeseen vastattiin järjestämällä lapsiperheiden puistokerho Varkaudessa kesällä 2014. (Anne Kumpulainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2014)

4 LAPSIPERHERAATI AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄJÄNÄ

Kansalaisraadilla tarkoitetaan deliberatiivista eli keskusteluun pohjautuvaa toimintamuotoa, jonka tavoitteena on ymmärtää käsiteltävissä olevaa asiaa monista eri näkökulmista. Kansalaisraadin toiminta muistuttaa ikään kuin amerikkalaisen valamiehistö toimintaa. (Raisio & Vartiainen 2011, 63.) Kyseisistä raadeista tietoa hankkiessani huomasin, että asianomaisesta toiminnasta käytetään monimuotoisia nimityksiä, kuten kansalaisraati, asiakasraati tai kyläraatingit. Opinnäytetyössäni käytän raadin toiminnasta nimitystä lapsiperheraati.

Varkauden lapsiperheraati aloitti toimintansa keväällä 2013. Raati kokoontuu tarpeen mukaisesti keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Raadin toimintaperiaatteena on, että se kiertää vuorotellen Varkauden kaupungin eri palvelupisteissä. Vastuu raadin järjestämisestä on kehittämiskohteena olevalla palveluntuottajalla. Järjestäjien osalta raadin perusajatuksena on: ”Kaikkea ei luvata toteuttaa, mutta luvataan selvittää kehittämismahdollisuudet”. Tavoitteena on asiakkaan ja ammattilaisen välinen vastavuoroisuus. Raadin toiminta on luonteeltaan joustavaa, tarpeen mukaisesti muokkautuvaa ja vapaamuotoista. Raati koostuu lapsiperhepalvelujen parissa toimivista ammattilaisista sekä raatilaisista eli lapsiperhepalvelujen asiakkaista. Raadille ominaista on, että sen osallistujat vaihtuvat. Lapsiperheraadin kokoonpanossa on pyritty lukumäärällisesti tasapainoon ammattilais- ja asiakasedustajien välillä. (Marja-Liisa Honkanen, henkilökohtainen tiedonanto 29.9.2014) Kaikkiaan raadin toimintaan on osallistunut keskimäärin kymmenen vanhempaa, joista kuusi on ollut säännöllisesti toiminnassa mukana. Asiakkaita raatiin on haettu lehti-ilmoituksella sekä suullisesti kysymällä halukkuutta osallistua raadin toimintaan. (Anne Kumpulainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2014)

Lapsiperheraadin toiminta on osa Varkauden kaupungin palveluprosessien kehittämistä. Lapsiperheraadin tavoitteena on vahvistaa asiakkaan näkökulmaa palveluiden kehittämisessä. Raadin keinoin on kehitetty tähän mennessä muun muassa Varkauden kaupungin verkkosivuja, neuvolan ja suun terveydenhoidon toimintaa sekä varhaiskasvatuspalvelujen toimintaa. Varhaiskasvatuksen osalta lapsiperheraadissa paneuduttiin avoimen varhaiskasvatuksen kehittämiseen Varkaudessa. Avoin varhaiskasvatus muodostui kehittämiskohteeksi, sillä kaupunkistrategisena tavoitteena on ollut kehittää Varkauden

kaupungin lapsiperhepalvelujen varhaisen tuen mallia sekä perheiden parissa tehtävää ennaltaehkäisevää työtä. (Anne Kumpulainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2014)

Raadin toiminnan myötä keskeiseksi, konkreettiseksi ehkäisevän työn kehittämiskohdeksi muodostui avoimen varhaiskasvatuksen puuttuva toiminta ja tuki kesäaikana. Aihe koettiin tärkeäksi erityisesti vertaistuen kannalta. Tämän pohjalta alettiin suunnitella kaikille avointa puistotoimintaa, jossa vastuu lapsista säilyi vanhemmilla. Järjestelyistä vastasivat raatilaiset eli vanhemmat. Kaupungin lisäksi yhteistyöhön kutsuttiin erilaisia järjestöjä sekä Varkauden evankelisluterilainen seurakunta. Yhteistyön myötä toteutettiin kaikkinaisen seitsemän kokoontumiskertaa sekä yksi puistokirpputori. Puistokerhossa kävijöiden määrä ylitti odotukset suuruudellaan. Kävijöitä oli useammalla kerralla lähelle sata henkilöä, joten tarvetta kyseiselle toiminnalle oli selvästi. (Anne Kumpulainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2014.) Puistokerhon toiminta syntyi lapsiperheraadissa ilmi nousseen tarpeen myötä. Vanhempien ja ammattilaisten yhteistyössä järjestetyn puistokerhon suosio osoittaa mielestäni asiakkaan osallistumisen voiman palvelujen kehittämisessä ja toteuttamisessa. Ilmiö on niin mielenkiintoinen, että sitä on tarkasteltava lähemmin. Opinnäytetyössäni tutkin vanhempien vaikuttamisen kokemuksia raadin toimintaan osallistumisesta.

4.1 Asiakasosallisuus vaikutuskeinona

Osallistumiseen liitetään usein näkemys aktiivisesta yhteiskunnallisesta toiminnasta. Osallistumisen lähtökohtana on omakohtainen kiinnostus olla mukana vaikuttamassa ja osallistumassa käsillä olevaan toimintaan. Tämän lisäksi osallistumiseen vaikuttaa osallistumismahdollisuudet, joita on tarjolla. (Kohonen & Tiala 2002, 6.)

Osallistumisen ohella puhutaan paljon osallisuudesta. Osallisuus on laaja-alainen käsite, jota voidaan lähestyä monin eri tavoin. Osallisuutta on tutkittu paljon lähivuosina, ja saatavilla on monenlaisia malleja osallisuuden määrittämiseksi. Mona Särkelä-Kukko ja Päivi Rouvinen-Wilenius ovat määritelleet osallisuuden moniulotteiseksi, yksilölliseksi kokemukseksi tai tunteeksi yhteiskuntaan ja yhteisöön kuulumisesta. Yhteiskunnallisesti osallisuus tarkoittaa ihmisen mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon. Osallisuus nähdään myös syrjäytymisen vastavoimana. Se on myös kiinnittymistä ja yhteenkuulu-

vuuden tunnetta yhteiskunnassa, omassa yhteisössä tai ympäristössä. Henkilökohtaisella tasolla osallisuus on omaan elämään vaikuttamista ja omaehtoista, sitoutunutta toimintaa. Osallisuudella katsotaan olevan voimauttava vaikutus. (Rouvinen-Wilenius & Särkelä-Kukko 2014, 9.)

Osallisuutta käsittelevässä kirjallisuudessa ja tutkimustiedossa puhutaan myös asiakasosallisuudesta, millä tarkoitetaan asiakkaan osallistumismahdollisuutta palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen. Tällaisia suoran osallisuuden muotoja ovat tieto-, suunnittelu-, päätös- ja toimintaosallisuus. Nämä suoran osallisuuden muodot kuvaavat erilaisia asiakkaan osallistumismahdollisuuksia kunnan toiminnassa ja palvelujen kehittämisessä. (Kohonen & Tiala 2002, 6.) Opinnäytetyössäni osallisuudella tarkoitetaan asiakasosallisuutta eli vanhemman osallisuutta avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseen.

Kuntalaiset haluavat asiakkaina ja palvelunkäyttäjinä vaikuttaa enenemässä määrin itseään koskeviin palveluihin ja läheisiksi kokemiinsa asioihin. Kuntalaki turvaa kuntalaisen mahdollisuuden suoraan vaikuttamiseen ja osallistumiseen. Kunnanvaltuuston tulee huolehtia näiden mahdollisuuksien toteuttamisesta. Asukkaiden suoraa osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää vaalien järjestämisen lisäksi muun muassa järjestämällä kuulemistilaisuuksia sekä selvittämällä kuntalaisten mielipiteitä ennen päätösten tekemistä. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet riippuvat kunnan tarjoamista todellisista vaikutuskanavista. Kunnat luottamushenkilöineen ja viranhaltijoineen päättävät, minkä verran näitä vaikuttamiskanavia tarjotaan ja kuinka kuntalaisilta saatuun palautteeseen ja kuntalaisnäkökulmaan suhtaudutaan. Halutessaan kunnat voivat järjestää esimerkiksi kansalaisraateja suoran vaikuttamisen mahdollistamiseksi. (Majoinen ym. 2012, 43, 45–46.) Varkauden lapsiperheraati toimii siten yhtenä suoran vaikuttamisen väylänä.

Sekä julkisella, yksityisellä että kolmannella sektorilla on yhtenäinen uskomus siitä, että asiakaslähtöisyydellä ja asiakkaan osallistumisella palveluiden suunnittelemiseen voidaan lisätä sosiaali- ja terveyspalvelujen laadukkuutta, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta (Ahonen, Lamminmäki, Suoheimo, Suokas & Virtanen 2011, 58). Kuntien talouskasvun ennustetaan entisestään hidastuvan, mikä luo osaltaan tarvetta uudelleen yhteisöllisyydelle. Käyttäjälähtöisillä osallistumiskeinoilla tarkoitetaan sitä, että asia-

kas on mukana palvelun kehittämisessä ideoijan, suunnittelijan, testaajan ja toteuttajan roolissa. (Majoinen ym. 2012, 43, 45–46, 201.) Käyttäjälähtöisten osallistumiskeinojen avulla kunnat voivat uudistaa palvelujaan ja kehittää niitä entistä paremmiksi. Varkauden lapsiperheraadin toiminta on siten esimerkki käyttäjälähtöisestä, asiakasta osallistavasta käytännöstä.

4.2 Aiemmat tutkimukset

Tutustuessani asiakkaan osallistumista ja palveluiden kehittämistä käsitteleviin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen huomasin, että monet tutkimukset tarkastelevat asiakkaan osallistumista palvelujen kehittämiseen palveluntuottajan näkökulmasta. Asiakkaan osallistuminen palvelujen kehittämiseen on ajankohtainen aihe, joka kiinnostaa tutkijoita. Erityisesti ollaan kiinnostuneita niiden keinojen tutkimisesta, joilla asiakkaan osallistumismahdollisuuksia voidaan lisätä.

Ajankohtainen tutkimusaihe näyttää olevan asiakkaan osallistumiskeinojen kehittäminen. Kaisa Saarinen (2013) on tutkinut ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyösään, kuinka asiakaslähtöisyyttä ja asiakasosallisuutta voidaan edistää johtamisen keinoin. Tutkimuksessa käy ilmi johtajien rooli asiakasta osallistavien työskentelymenetelmien mahdollistajana. Yhteisöllisempien työskentelytapojen käyttöönotto on johtajien vastuualuetta. Asiakkaan osallistumisen haasteina nähdään suuret organisaatiot ja niiden muutokset. Asiakaslähtöisyyden lisääntyminen edellyttääkin Saarisen mukaan palvelukokonaisuuden uudelleen arviointia ja järjestämistä. (Saarinen 2013, 49.)

Tietoa hankkiessani huomasin, että asiakasraati ja -foorumihankkeet ovat viime vuosina lisääntyneet. Mielestäni tämä kieli siitä, että asiakkaan osallistumisen merkitys palvelujen kehittämisessä on huomioitu ja koettu tarpeelliseksi. Esimerkkinä asiakasraatitoiminnan juurtumisesta toimii Jyväskylässä vuodesta 2008 saakka toiminnassa ollut asiakasraati varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseksi (Jyväskylän kaupunki 2014). Myös muualla Suomessa raadeista on kerrytetty kokemusta: Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa toimi vuonna 2011 valtakunnallisen Kaste-hankkeen osa-hanke, jonka myötä järjestettiin Vammaisten henkilöiden asiakasraati. Myös laaja-alaisen aikuissosi-aaliteyden kehittämishankkeen, SOS II:n myötä on järjestetty useita asiakasraateja. Hanke

toimii vuosina 2013–2015 Pirkanmaan, Hämeen ja Pohjanmaanseudulla. Raatien tavoitteena on aikuissosiaalityön kehittäminen. (SOS II 2014.) Lisäksi Kokkolassa ja Kruunupyyn alueella on Kampa-hankkeen myötä järjestetty kyläraatinkeja vuonna 2012, joissa kuntalaiset, viranhaltijat, yhdistystoimijat ja luottamushenkilöt ovat kokoontuneet yhteisvoimin keskustelemaan sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämisestä. Raatingit on koettu antoisiksi, joten tavoitteena on juurruttaa niiden toiminta osaksi sosiaali- ja terveystoimen vuotuista toimintaa. (Lång 2013, 21.)

Asiakasraatitoimintaa on tutkittu jonkin verran. Raatitoiminta näyttää kuitenkin olevan vielä melko tuore tutkimuskohde, oletettavasti siksi, että raatien hyödyntäminen palvelujen kehittämisvälineenä ei ole kuntasektorilla vielä kovin yleistä. Muun muassa Niina Rahikka-Räsänen ja Sanna Ryyänen (2014) sivuavat kansalaisraadın toimintaa tutkimusraportissaan Osallistuminen ja osallisuus lähidemokratiassa. Raportti esittelee muun muassa kansalaisraadın vahvuuksia, haasteita ja kehittämisehdotuksia. Kansalaisraadın vahvuusiksi nähtiin muun muassa toiminnan keskusteleva luonne sekä se, että raati tarjosi osallistujille mahdollisuuden paikalliseen vaikuttamiseen. Haastetta aiheutti esimerkiksi pohdinta raadın todellisesta vaikutusvallasta ja osallistujien rooleista raadissa. Raatitoiminnan kehittämiseksi ehdotettiin, että osana raatityöskentelyä punnittaisiin, kuinka osallistujat voisivat yhdessä alkaa konkreettisesti toimimaan raadissa esille nousseiden asioiden eteen. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 25.)

Noora Pajari on tutkinut kansalaisraatitoimintaa pro gradu -tutkimuksessaan ”Kuulen ei näkökantoja, olen mukana ja ymmärrän miksi joku on eri mieltä” - Tutkimus oikeusministeriön kansalaisraati-hankkeesta deliberatiivisen demokratian osallistamismenetelmänä”. Pajari tutkii asiakkaiden kokemuksia raadın toiminnasta poliittisesta näkökulmasta, politiikan vaikuttamiskeinona. Tutkimuksesta käy ilmi, että kansalaisten myönteinen kokemus asiakasraatiin osallistumisesta on vahvasti kytköksissä siihen, kuinka vaikuttavaksi he kokevat raadın toiminnan. (Pajari 2013, 3, 8.)

Marko Kytöaho ja Tiina Luotonen ovat paneutuneet opinnäytetyössään muun muassa raatitoiminnan pilottimallin toiminnan kuvaamiseen asiakkaiden ja työntekijöiden kokemusten pohjalta. Tutkimuksen mukaan raatitoiminnan onnistumisen kannalta tärkeää on eri toimijoiden välillä valitseva luottamus sekä vastavuoroinen vuorovaikutus. (Ky-

töaho & Luotonen 2011, 28–29.) Mielestäni tutkimukset ja hankeraportit, joihin olen tutustunut, ovat antaneet hyvää pohjatietoa opinnäytetyölleni.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyönä tekemäni tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimukseni aiheena on asiakkaan osallistuminen kunnallisten palvelujen kehittämiseen. Tutkimuksessani asiakkaan osallistumista tarkastellaan vaikuttamisen näkökulmasta. Tutkimukseni rajautuu tarkastelemaan Varkauden kaupungin avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistä. Tutkimuskohteena on Varkaudessa toimiva kunnallisten lapsiperhepalvelujen kehittämiseen tähtäävä lapsiperheraati ja sen toiminta. Tutkimuksessani raadin toimintaa tarkastellaan lapsiperheraatiin osallistuneiden vanhempien silmin. Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä on selvittää, millaisia vaikuttamisen kokemuksia vanhemmilla on Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistumisesta. Koska tutkimustehtävä on laaja, olen rajannut tutkimustehtävää neljällä tutkimuskysymyksellä.

Opinnäytetyöni tarkemmat, tutkimustehtävää ohjaavat tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä motivoi vanhempia osallistumaan lapsiperheraadin toimintaan?
2. Mitkä tekijät edistävät vanhempien vaikuttamisen tunnetta raadin toiminnassa?
3. Mikä on lapsiperheraatioiminnan tuoma anti?
4. Millä tavoin vanhemmat kehittäisivät lapsiperheraatioimintaa?

5.2 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistuneita vanhempia. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista, että aineistonkeruuta varten valitaan tarkoituksenmukainen kohdejoukko (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160). Opinnäytetyössäni haastattelin Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistuneita varkautelaisia vanhempia, joita yhdistää kokemus alle kouluikäisen lapsen vanhemmuudesta. Raadin toiminnassa on ollut säännöllisesti mukana kuusi vanhempaa, olen itse yksi heistä. Täten haastateltaviksi kutsuttiin viisi vanhempaa, joista lopulta kolme osallistui haastatteluun.

Päädyin keräämään tutkimusaineiston haastattelemalla, sillä se sopii hyvin tiedonkeruumenetelmäksi kokemusperäisen tiedon kartoittamiseen. Haastattelu sopii hyvin menetelmäksi tutkimuksiin, joiden kohteena on tuntematon tai vähän kartoitettu alue. Haastattelussa vastaajalla on mahdollisuus vapaaseen kerrontaan itseään koskevissa asioissa. Haastattelussa tutkijan on mahdollista myös selventää ja syventää saamiaan vastauksia, sillä haastattelutilanteessa tutkija ja tutkittava ovat keskenään suorassa vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 199–200.) Nämä haastattelulle ominaiset edut toimivat perusteina valitessani sopivaa tiedonkeruumenetelmää tutkimukselleni.

Tutkimukseni haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelun tarkoituksena ei ole yksittäisten kysymysten kysyminen, vaan haastattelu etenee ennalta pohdittujen teemojen varassa. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48.) Tutkimukseni haastattelu-teemat olivat lapsiperheraadin toiminta, lapsiperheraati vaikuttamisväylänä sekä lapsiperheraadin tuoma anti, hyöty ja merkitys. Nämä haastatteluteemat lähetin sähköpostitse tiedoksi kaikille haastatteluun kutsutuille vanhemmille. Teemahaastattelua tehdessäni käytin tukenani apukysymyksiä, jotka olin laatinut etukäteen (Liite 1: Teemahaastattelun runko). Teemahaastattelu tuntui mielestäni luontevalta ja tarpeenmukaiselta valinnalta haastattelumenetelmäksi. Teemojen mukaisella haastattelulla halusin antaa haastateltavilleni mahdollisuuden kertoa ajatuksistaan joustavasti omista kokemuksistaan käsin, ilman että valmiiksi suunnitellut tarkat ja järjestelmälliset kysymykset olisivat rahanneet kartutettavaa tutkimusaineistoa.

Tutkimusta varten toteutui yhteensä kaksi erillistä haastattelua, joista ensimmäinen oli parihaastattelu ja toinen yksilöhaastattelu. Molemmissa haastatteluissa oli läsnä haastateltavieni lapsia. Mielestäni lasten läsnä oleminen loi haastattelutilanteisiin rentoutunutta ja aiheeseen virittäytynyttä tunnelmaa. Parihaastattelu järjestettiin kotonani marraskuun lopussa vuonna 2014. Alkuperäisen suunnitelmani mukaan tavoitteenani oli järjestää tutkimukseni aineistonkeruuta varten ryhmähaastattelu. Ryhmähaastattelun etuna on samanaikainen tiedon saaminen usealta vastaajalta (Hirsjärvi & Hurme 2004, 63). Vähäisen osallistujamäärän vuoksi ryhmähaastattelu muotoutui kuitenkin parihaastatteluksi. Parihaastattelu on ryhmähaastattelun alamuoto, johon osallistuu kaksi haastateltavaa. Haastattelu on luonteeltaan keskustelunomaista, spontaania ja monipuolista tietoa tuottavaa. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 61.) Valitsin haastattelumuodoksi parihaastatteluksi

kehkeytyneen ryhmähaastattelun mahdollisimman laaja-alaisen ja tarpeenmukaisen tutkimusaineiston keräämiseksi. Parihaastattelun kesto oli 83 minuuttia.

Yksilöhaastattelu järjestettiin haastattelemani vanhemman kotona joulukuussa vuonna 2014. Yksilöhaastattelu toteutettiin parihaastattelun myötä syntyneen aineiston täydentämiseksi. Yksilöhaastattelun kesto oli 79 minuuttia.

Pari- ja yksilöhaastattelun keinoin sain kerättyä monipuolisen tutkimusaineiston. Haastattelut täydensivät sisällöllisesti toisiaan. Teemahaastattelumenetelmälle ominaisesti haastattelujen sisällöt painoutuivat hieman eri tavoin, mikä rikastutti tutkimusaineistoa. Koska toiveenani oli saada mahdollisimman monen vanhemman ääni kuuluville tutkimuksessani, loin vielä lisäksi sähköpostikyselyn vaihtoehtoiseksi vastausmahdollisuudeksi vanhemmille, jotka eivät osallistuneet haastatteluihin. Nämä kyselyt laadin teemahaastattelurungon ja apukysymysten pohjalta (LIITE 2: Sähköpostikysely vanhemmille). Sähköpostikyselyihini en saanut vastauksia. Tämä ei kuitenkaan mielestäni merkittävästi hankaloittanut tutkimuksen toteuttamista, sillä teemahaastattelujen myötä saamani aineisto osoittautui myöhemmin riittävän kattavaksi. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa on tarpeen kerätä tutkimusongelman ratkaisemiseen saakka eli kunnes tutkija ymmärtää tutkimansa ilmiön. Vasta tutkimusaineiston analysointi siten määrittää sen, onko analysoitavaa aineistoa riittävästi. (Kananen 2014, 18–19.)

5.3 Aineiston analysointi

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoituksena on tutkia valittua kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157). Laadullinen tutkimus tutkii määrän sijaan syväluotaavasti yksittäistä tapausta tai ilmiötä. Laadullisen tutkimuksen avulla on mahdollisuus ymmärtää uudella tavalla tutkittavaa ilmiötä. Laadullisessa tutkimuksessa ei tarkastella lukuja tai käytetä tilastollisia menetelmiä, vaan ominaista on sanojen ja lauseiden käyttäminen sekä kiinnostus merkityksiä kohtaan. Laadullinen tutkimus on kiinnostunut ihmisten kokemuksista ja näkemyksistä. (Kananen 2014, 19.)

Aineiston analysoimisessa käytin menetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä kutsutaan induktiiviseksi sisällönanalyysiksi (Sarajärvi & Tuomi 2006, 110). Aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä tarkoitetaan laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmää, jonka tavoitteena on tiivistää tutkimusaineistoa siten, että analysoinnin kohteena olevaa ilmiötä voidaan kuvailla yleistävästi ja lyhyesti (Janhonen & Nikkonen 2003, 23).

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkimusaineistosta on tarkoituksena luoda oma teoreettinen kokonaisuutensa. Aiemmalla teoriatiedolla ei tulisi olla tekemistä analysoinnin tai sen lopputuloksen kanssa, vaan tutkimuksessa käytetty teoria koskee ainoastaan aineiston analyysin toteuttamista. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 95–96.) Tutkimukseni aineistopohjaisen analysoinnin tuotoksena syntyi käsitys vanhemman vaikuttamisen kokemuksista Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistumisesta. Tutkimusta tehdessäni pyrin tietoisesti jättämään ennakkokäsitykseni sekä omat kokemukseni taka-alalle ja keskittymään aineistolähtöiseen aineiston tarkasteluun. Koin tämän ajoittain haastavaksi, sillä olen itsekin ollut lapsiperheraadin toiminnassa mukana, mistä johtuen tutkimuksen aihe oli minulle niin läheinen. Analysointiprosessin aikana jouduin tarkastelemaan aineistoa erityisen herkästi ja tarkkasilmäisesti, asettaen tarkoituksellisesti henkilökohtaiset ajatukseni mahdollisimman sivuun, jotta omat ennakkokäsitykseni ohjaisivat mahdollisimman vähän analysointiprosessin kulkua.

Laadullista tutkimusta tehdessä tavoitteena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä, eikä sitä siten tunneta entuudestaan. Tämän vuoksi tutkimuksen vaiheita ei voida määritellä tarkasti etukäteen. (Kananen 2014, 28.) Tutkimuksen toteuttamisessa etenin vaihe vaiheelta eteenpäin. Aloitin analysointiprosessin litteroimalla teemahaastattelut. Litteroinnilla tarkoitetaan nauhoitetun aineiston puhtaaksi kirjoittamista sananasaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 217). Pari- ja yksilöhaastattelun tuotoksena syntyi yhteensä viisikymmentä liuskaa tekstiä, kun Word-tekstinkäsittelyohjelman kirjoitusasetuksena oli kirjainkoko 12, tekstityylinä Times New Roman ja rivivälinä 1,5. Litteroinnin jälkeen siirryin perehtymään teemahaastattelujen keinoin keräämääni tutkimusaineistoon sekä analysoimaan sitä.

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoon perehdytään yksityiskohtaisesti. Yksityiskohtaisen aineistoon perehtymisen myötä syntyy näkemys, jonka valossa aineistoa ryhdytään

syvällisesti käsittelemään. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 161.) Analysointiprosessin alkuvaiheessa tutustuin aineistoon huolellisesti. Luin tutkimusaineiston läpi lukuisia kertoja, jotta alkaisin hahmottaa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti sen sisältöä. Aineistoon tutustumisen jälkeen paneuduin aineiston käsittelemiseen. Koska kyseessä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi, vaati tutkimusaiheen tarkka rajautuminen aineiston syvällistä tuntemista ja analysoimista. Tutkimukseni aiheen rajautuminen tapahtui aineiston analysoinnin edetessä.

Aineiston litteroinnin jälkeen ryhdyin teemoittelemaan tutkimusaineistoani, jotta saisin siitä syvemmän ymmärryksen ja pystyisin löytämään laajasta aineistosta keskeiset seikat ja merkitykset. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston analysointimenetelmää, jonka tarkoituksena on ryhmitellä aineistoa erilaisten aihepiirien mukaisesti. Teemoittelun myötä aineisto pilkkoutuu pienempiin osiin ja asiakokonaisuuksiin. Teemoittelua tehdessä painoarvo on sanoman merkityksellisyydellä, ei lukumäärällä. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 93.) Aloitin teemoittelun ryhmittelemällä tutkimusaineiston teemahaastattelurungon mukaisesti. Jaoin aineiston nimettyihin kolmeen ryhmään, jotka olivat: lapsiperheraadin toiminta, lapsiperheraati vaikuttamisväylänä sekä lapsiperheraadin tuoma anti, hyöty ja merkitys. Vaikka olin haastatteluissa käyttänyt menetelmänä teemahaastattelua, ei tutkimusaineisto ollut kuitenkaan suoraan teemoiteltu, vaan asiakokonaisuudet olivat ripoteltuina eri yhteyksiin ympäri aineistoa. Mielestäni teemahaastattelurungon mukainen teemoittelu kuitenkin helpotti tutkimusaineiston analysoinnin alkuvaihetta ja auttoi hahmottamaan kokonaiskäsitystä aineistosta.

Ensimmäisen teemojenmukaisen ryhmittelyn jälkeen ryhdyin pelkistämään aineistoani. Aineiston pelkistämällä tarkoitetaan sitä, että haastatteluaineistosta leikataan tutkimuksen kannalta epäolennaiset tiedot pois. Pelkistämällä voidaan pilkkoa tai tiivistää informaatiota. Tällöin aineistosta litteroidaan tai koodataan tutkimustehtävän kannalta oleelliset ilmaukset. Tämä voi tapahtua esimerkiksi siten, että sanasta sanaan litteroidusta aineistosta pyritään löytämään tutkimuskysymyksen vastaavia ilmauksia, jotka koodataan alleviivaamalla tekstiä erivärisillä kynillä. (Sarajärvi & Tuomi 2006, 111.) Aineiston pelkistämisessä käytin apunani värikoodausta, eli merkitsin teemojenmukaisesti jaotellusta aineistosta samaan ajatuskokonaisuuteen liittyvät alkuperäisilmaukset tietyllä värillä.

Aineiston pelkistämisen jälkeen ryhdyin edelleen ryhmittelemään tutkimusaineistoa. Tutkimusaineistoa ryhmitellessä käydään tarkasti läpi alkuperäisilmaukset, jotka aineistosta on koodattu. Pyrkimyksenä on etsiä aineistosta käsitteitä, jotka kuvaavat samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia. Ryhmittely tapahtuu kolmevaiheisesti: aluksi ryhmitellään samaa asiaa tarkoittavat käsitteet omiksi ryhmikseen, minkä jälkeen ne yhdistetään omaksi luokakseen ja lopuksi tämä luokka nimetään sopivalla, sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Tätä voidaan kutsua myös luokitteluksi. Käsitteiden eriasteisesta ryhmitelystä eli luokittelusta käytetään nimityksiä alaluokka, yläluokka ja pääluokka. Aineiston ryhmittelemisen jälkeen aineistosta muodostetaan uudenlaiset teoreettiset käsitteet. Nämä käsitteet syntyvät luokituksia yhdistelemällä. (Sarajarvi & Tuomi 2006, 112–114.)

Alla olevassa taulukossa (TAULUKKO 1. Aineiston analysointiprosessi) on kuvattu, kuinka analysointiprosessin alkuvaiheessa litteroitu alkuperäisilmaus muodostui analysointiprosessin myötä osaksi uudenlaista teoreettista käsitettä. Aluksi tutkimusaineisto litteroitiin ja teemoitellen jaettiin teemahaastattelurungon mukaisiin ryhmiin. Tämän jälkeen aineistoa ryhdyttiin analysoimaan teemaryhmä kerrallaan. Tämä tapahtui siten, että sanasta sanaan litteroidusta aineistosta eli alkuperäisilmauksista värikoodattiin oleelliset ilmaukset. Tämän jälkeen ilmaukset pelkistettiin ja ryhmiteltiin jälleen teemanmukaisesti omiin ryhmiinsä. Pelkistetyt, teemoitellut ilmaukset nimettiin sopivilla, sisältöä kuvaavilla käsitteillä. Näistä käsitteistä muodostui alaluokkia ja yläluokkia, jotka kuvaavat eri ryhmien suhdetta toisiinsa. Nämä luokat sisältyvät osaksi käsitteiden pääluokkaa. Luokittelun tuotoksena syntyi kokonaisuus, joka kuvaa vanhempien vaikuttamisen kokemuksia Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistumisesta.

Litteroitu alkuperäis-ilmaus	Olennainen värikoodattu ilmaus	Pelkistetty teemoiteltu ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
”No kyllä se edelleenkin se mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta ni on tärkeimmät syyt.”	”No kyllä se edelleenkin se mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta ni on tärkeimmät syyt”	”mahollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta”	Vaikuttaminen ja palautteen antaminen	Motivaatiot osallistumiselle	Vanhempi vaikuttajana lapsiperhe- raati- toiminnassa

TAULUKKO 1. Aineiston analysointiprosessi

6 TULOKSET

Tutkimustulokset pohjautuvat tutkimusaineiston analysointiin. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla kolmea Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistunutta vanhempaa. Haastattelemiani vanhempia yhdistää kokemus alle kouluikäisen lapsen vanhemmuudesta. Tutkimustani varten keräsin haastateltaviltani taustatietoja heidän iästään, siviilisäädystään ja ammatistaan sekä heidän lastensa lukumäärästä ja iästä. Haastateltavieni anonymiteetin suojaamiseksi olen jättänyt taustatiedot opinnäytetyöraporttini ulkopuolelle. Tähän ratkaisuun päädyin haastateltavieni vähäisestä määrästä johtuvan helpon tunnistettavuuden vuoksi.

Seuraavissa alaluvuissa esitellään tutkimukseni tuloksia. Tulokset ilmentävät vanhempien vaikuttamisen kokemuksia Varkauden lapsiperheraadin toimintaan osallistumisesta. Tuloksissa esitellään vanhemman vaikuttamista lapsiperheraatitoiminnassa, tuodaan ilmi vanhempien motivaatioita toimintaan osallistumiselle ja kootaan vanhempien vaikuttamisen tunnetta edistäviä tekijöitä raadin toiminnassa. Lisäksi esitellään raaditoiminnan tuomaa antia sekä kehittämisehdotuksia toiminnalle. Tuloksia ilmentämään on luotu kuvioita, jotka helpottavat tulosten hahmottamista.

6.1 Vanhempi vaikuttajana lapsiperheraatitoiminnassa

Vanhemmat kokivat lapsiperheraatiin osallistumisen myötä päässeensä antamaan palautetta ja kertomaan ajatuksiaan Varkauden kaupungin avoimen varhaiskasvatuksen palveluista, joita ovat perhekerho- ja leikkikoulutoiminta, ehkäisevä perhetyö sekä erilaiset vanhemmuutta tukevat vertaistukiryhmät. Vanhemman roolia lapsiperheraadissa kuvailtiin ideoijaksi, palautteenantajaksi sekä välikädeksi, joka vie paitsi omaa palautettaan ja ajatuksiaan eteenpäin, ottaa lisäksi kantaa asioihin myös muiden lapsiperheiden puolesta. Lapsiperheraadissa toimiva vanhempi voi selvittää toisten vanhempien puolesta muun muassa palvelujärjestelmään liittyviä, pohdituttavia kysymyksiä suoraan ammattilaisilta. Vanhemman roolia kuvattiin myös aktiiviseksi toiminnan järjestäjäksi.

”Lapsiperheraati on ehkä mahdollisuus antaa palautetta, suullista palautetta eri kunnallisten palvelujen tuottajille, ja sitten se on mahdollisuus päästä oman palautteen kautta antamaan kehitysideoita, ajatuksia. Ehkä se tiiviisti on sitä.”

Avointen varhaiskasvatuspalvelujen osalta lapsiperheraatioinnin konkreettisenä vaikuttamiskeinona ja yhtenä toimintamuotona nähtiin lapsiperheiden puistokerhon järjestäminen Varkaudessa kesällä 2014.

”No kyllähän varmaan konkreettisin asia mitä sieltä raadista on tullu, on tämä puistokerho. Siinä se kiteytyykin sitten kaikki, mikä siinä oli ajatuksena.”

KUVIO 1. Vanhempi vaikuttajana lapsiperheraatioinnissa

6.2 Motivaatiot osallistumiselle

Suora vaikuttaminen, sosiaalinen kanssakäyminen sekä mielekäs tekeminen olivat keskeisiä syitä lapsiperheraatiin ja puistokerhon järjestämiseen osallistumiselle. Vanhempia motivoivat halu ja mahdollisuus vaikuttaa oman asuinalueen asioihin. Lisäksi Vanhempia motivoi kiinnostus lapsiperhepalveluja kohtaan. Lapsiperheraati tarjosi vanhemmille mahdollisuuden kohdata eri palvelujen parissa työskenteleviä ammattilaisia ja antaa heille kasvotusten palautetta itselleen ja lapsiperheille tärkeiksi kokemissaan asi-

oissa. Vanhempia kiinnosti myös päästä keskustelemaan eri palveluntarjoajien ja toisten vanhempien kanssa lapsiperheisiin liittyvistä kysymyksistä.

”No siis kyllä se varmaan semmonen tietty halu vaikuttaa, ja hirmu mielelläni annan palautetta ja saatan antaa sitä paljonkin, mutta mä en välttämättä saa sitä aikaseks. ... Saatan saada kirjallista palautetta annettua jos se just sattuu se palautelaatikko olemaan kohdalla. ... Kyllä se on sellanen palaute, palautteenantomahollisuus ja vaikutusmahollisuus, se kyllä siinä houkutteli.”

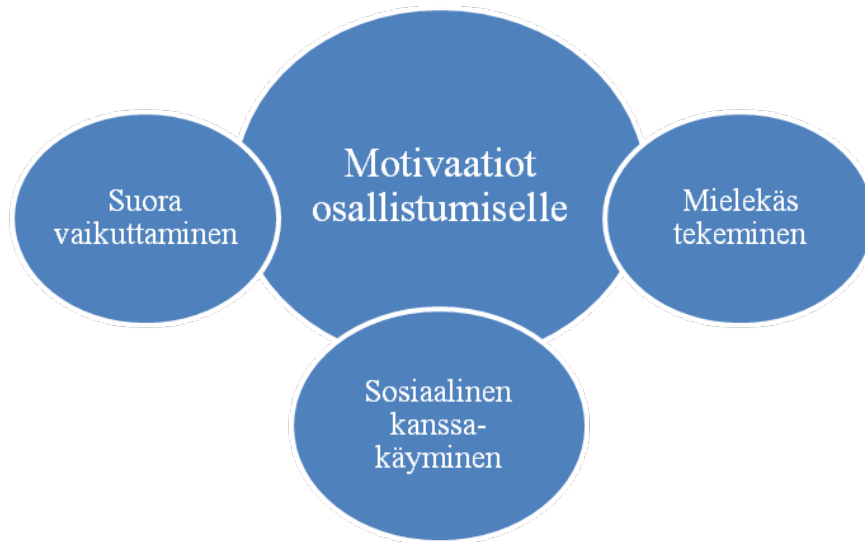
Halu vaikuttamiseen ja ”varkautelaisen hyvän tekemiseen” motivoi vanhempia myös puistokerhon järjestämisessä. Toimintaa järjestämällä haluttiin selvittää, olisiko puistokerhotoiminnalle tarvetta, ja tuoda tätä mahdollista tarvetta näkyville. Vanhemmilla oli toive siitä, että mikäli vanhempien järjestämän puistokerhon myötä eri toimijat huomaisivat puistokerholle olevan kysyntää, sitä alettaisiin jatkossa järjestää ammatti- tai yhdistysvetoisesti.

”No se että jos Varkauteen saatais kesätoimintaa.. Että me voidaan näyttää se, että sille on tarvetta.”

Myös sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyvät syyt toimivat perustana vanhempien aktiiviselle osallistumiselle puistokerhon järjestämisessä. Toiveena oli tavata puistokerhossa ihmisiä ja saada omille lapsille seuraa. Motivaationa toimi myös halu järjestää tekemistä ja toimintaa kesäksi itselle, omille lapsille ja muille varkautelaisille lapsiperheille. Muita syitä puistokerhossa toimimiseen oli lisäksi halu työskennellä yhdistyksen näkyvyyden lisäämiseksi.

”Odotin ihmisiä. Sitä, että mä tiän, että kun mä meen yheksän aikaan puistoon, ni siellä todennäköisesti on muitakin kuin minä. Ilman, että tarvii soitella kellekään tai mitään... Seuraa, ja lapsille seuraa.”

”Kyllä se kanto jo alkukesästä se ajatus, että hei, tässä ei oo aikalailla yhtään viikkoo ettei oo mitään tekemistä.”

KUVIO 2. Motivaatiot osallistumiselle

6.3 Vaikuttamisen tunnetta edistävät tekijät

Vanhempien vaikuttamisen tunnetta edistäviä tekijöitä lapsiperheraati- ja puistokerho-toiminnassa olivat positiivinen ilmapiiri, toimiva yhteistyö sekä työntekijöiden asenne vanhempia kohtaan. Lapsiperheraadin ilmapiiriä kuvattiin perushengeltään hyväksi. Palaverien keskustelukulttuuria kuvailtiin luonteeltaan avoimeksi. Vanhempien, vapaaehtoisten, Varkauden kaupungin ja kolmannen sektorin toimijoiden välistä yhteistyötä luonnehdittiin aktiiviseksi, mukavaksi ja yhteistyöhalukkaaksi. Yhteistyötä kuvattiin vanhemman sanoin ”tekemisen meiningiksi”, jossa ”kaikki ovat touhussa mukana”. Puistokerhon järjestämisessä vanhemmat kokivat yhteistyön sitoutuneeksi, mikä tuki kyseisten tapahtumien onnistumista. Kolmannen sektorin osallistuminen raadin toimintaan ja puistokerhon järjestämiseen koettiin yhteishenkeä luovaksi ja toiminnan monipuolisuutta lisääväksi tekijäksi.

”On ollu avoimia keskusteluja ja ihmisiä, ja semmonen mukava yhteistyö, tekemisen meininki.”

”No kyllä se puistokerho nyt ihan taatusti on se kaikista vahvin niistä missä on pystynyt vaikuttamaan, että yhteistyöllä saatiin se sitten pyörimään se touhu. Se on varmasti ihan kaikista tärkein.”

Yhteistyön ja ilmapiirin lisäksi vanhempien vaikuttamisen tunnetta edistivät työntekijöiden ja yhteistyökumppanien asenne, jolla vanhemmat tulivat kohdatuiksi lapsiperhe- raadissa. Raadin tapaamisissa vanhempien myönteistä vaikuttamisen tunnetta edisti kokemus siitä, että vanhempaa kuunnellaan ja hänen mielipiteitään arvostetaan. Tärkeää on, että erilaiset ja eriävätkin mielipiteet hyväksytään. Vanhemmat kokivat hyväksi käytännöksi antaa palautetta kasvotusten ja päästä keskustelemaan eri toimijoiden kanssa itselleen ja yleisesti lapsiperheille tärkeiksi kokemistaan asioista. Vanhemmalle oli tullut kokemus siitä, että hän on arvostettu asiakas ja tasavertainen osallistuja suhteessa työntekijöihin ja ylimpiin johtajiin. Vaikuttamisen tunnetta edisti lisäksi kokemus siitä, että lapsiperhe- raadissa mahdollistetaan vanhempien aktiivista toimimista. Vanhemmille annetaan tilaa toimia aikaansaavasti ja heidän omatoimisuuttaan tuetaan. Vanhemmat kokivat myös saaneensa vaikuttaa lapsiperhe- raatitoiminnan sisältöön ja sen käytäntöihin, mikä on osaltaan lisännyt vanhempien vaikuttamisen tunnetta.

”Oon kokenu myös että meivät vanhemmat on otettu tosi tasavertaisina siinä keskustelussa mukaan. ... On tullu semmonen olo että ne arvostaa sitä mielipidettä.”

KUVIO 3. Vaikuttamisen tunnetta edistävät tekijät

6.4 Toiminnan tuoma anti

Lapsiperheraadin ja puistokerhotoiminnan järjestämisen keskeinen anti liittyi osallisuuden tunteen vahvistumiseen, yhteistyön lisääntymiseen sekä hyvinvoinnin edistämiseen. Vanhemmat kokevat asiakkaan kuuntelemisen tärkeäksi. Lapsiperheraatiin osallistumisen koettiin lisänneen vanhemman tunnetta tasavertaisuudesta suhteessa työntekijöihin ja varhaiskasvatuksen johtoportaan. Aktiivinen osallistuminen raadin toimintaan ja puistokerhon järjestämiseen ovat myös antaneet vanhemmalle kokemuksen siitä, että perhevapaan aikana on voinut olla yhteiskunnallisesti hyödyksi. Lapsiperheraatiin osallistumisen myötä myös lapsiperhepalvelut ovat käyneet vanhemmalle tutummiksi ja siten lisänneet vanhemman tietoisuutta oman kaupungin lapsiperhepalveluista.

”Yhteiskunta arvottaa osaltaan kotiäidit lusuilijoiksi, että ovat poissa työelämästä ja eivät edistä taloudellista kasvua tai mitä ikinä, niin tavallaan sitten se semmonen, että voi itekin olla osaltaan antamassa jotain, tekemässä oman osuutensa sitten tätä kautta.”

Lapsiperheraatioiminnan nähtiin vähentävän kuilua asiakkaan ja palveluntarjoajien välillä. Lapsiperheraatioiminnan oletettiin myös lisäävän eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Kuvattiin, että myönteinen muutos olisi urheiluseuroille tyypillisen ”yhteisen tekemisen hengen” lisääntyminen kunnallisten palvelujen ja eri yhdistysten keskuuteen. Ajateltiin, että tällainen muutos voisi vaikuttaa positiivisesti koko kaupunkiin ja sen asukkaisiin. Toivottiin kuitenkin, etteivät asiakkaan toteuttamat toiminnot korvaisi virallisten toimijoiden palveluita, vaan että yhteisvoimin ja vapaaehtoistyötä hyödyntäen järjestetyt toiminnot täydentäisivät ammatillista palvelurakennetta.

”Että asiakasta kuunnellaan, niin ainahan se toivottavasti parantaa palveluja, tai sitten jos sitä kautta saahaan semmosta hyvää kunnon yhteistyötä aikaseks.”

Vanhemmat kokivat päässeensä lapsiperheraadin ja erityisesti puistokerhon järjestämisen myötä omalta osaltaan edistämään varkauteleiden lapsiperheiden sosiaalista hyvinvointia. Haastateltavat kuvasivat puistokerhoa ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi. Haastateltavien kerronnassa korostui vertaistuen, lasten leikkiseuran, aikuisten jutusteluseuran ja rutiinien säilyvyyden merkityksellisyys lapsiperheiden arjessa. Vanhemmat kokivat puistokerhon tuoneen iloa ja hyötyä varkauteleisille lapsiperheille. Vanhempien näke-

myksen mukaan toiminnasta hyötyivät muun muassa kaupunkiin vastamuuttaneet lapsiperheet sekä perheet, jotka viettävät kotipaikkakunnalla suuren osan kesästä. Myös säännöllisyyttä ja sosiaalista kanssakäymistä kesäaikaan kaipaavien lapsiperheiden ajateltiin hyötyneen puistokerhotoiminnasta. Keskeisimmäksi anniksi koettiin viikkorutiinien säilyvyys sekä mahdollisuus toisten ihmisten kohtaamiseen.

”Vertaistukee.”

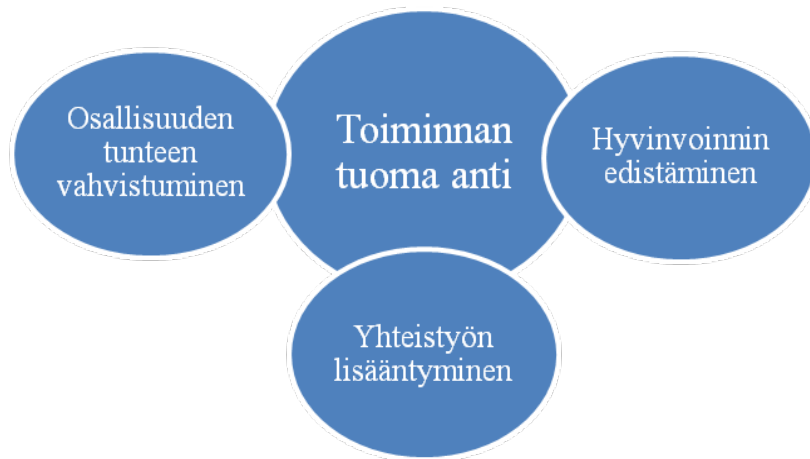
”Ennaltaehkäisevää, kenttätyötä parhaimmillaan.”

Vanhempien kerronnassa nousi esille erityisesti vertaistuen merkitys. Vanhemmat näkivät puistokerhon järjestämisen ennaltaehkäisevänä ja vertaistukea kannattelevana toimintana. Puistokerhon koettiin tarjoavan mahdollisuutta helppoon ihmisten väliseen kohtaamiseen. Puistokerhossa oli tilaisuus tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia lapsiperheitä sekä saada tekemistä itselleen ja lapsilleen. Puistossa kävi lasten kanssa yksin liikkeellä olevia vanhempia sekä perheitä ja isovanhempia lasten kanssa. Positiiviseksi seikaksi nähtiin, että myös isät olivat lähteneet liikkeelle lastensa kanssa. Vanhemmat kokivat puistokerhon tarjonnan vaihtelua perheiden kesäarkeen. Puistokerho oli tuonut myös pysyvyyttä perheiden sosiaalisiin kontakteihin aikana, jolloin avoimen varhaiskasvatuksen palvelut sekä muut lapsiperheille kohdistetut kerhot ja toiminnot ovat kesätauolla.

”Kyllä mä uskon että se on antanu monelle mahdollisuuden tavata niitä ihmisiä, joita näkee talvellakin, tai sit ihan uusia ihmisiä, luoda uusia ystävyssuhteita.”

Vanhemmat kokivat puistokerhotoiminnan tarpeelliseksi ja hyväksi toiminnaksi. Vanhemmat olivat ylpeitä tekemästään työstä. Tätä kannatteli palaute, jota vanhemmat olivat saaneet toiminnasta toisilta lapsiperheiltä ja lapsiperheraadin työelämänedustajilta.

”Sitä ei ois ollu ilman meitä. Kyllä ite ottaa sen ylpeyden, et tää oli niinku meidän.”

KUVIO 4. Toiminnan tuoma anti

6.5 Kehittämisehdotukset toiminnalle

Lapsiperheraati- ja puistokerhotoiminnan kehittämisehdotukset liittyivät vastuuhenkilön nimeämiseen, toiminnan tavoitteellisuuteen ja jatkuvuuden turvaamiseen sekä palaverikäytäntöihin. Ehdotettiin, että lapsiperheraatiin nimettäisiin pysyvä vastuuhenkilö, joka hallitsisi kokonaiskuvan raadin toiminnasta. Vastuuhenkilön puoleen voisi tarvittaessa kääntyä raatiin liittyvissä asioissa. Nimetyn vastuuhenkilön nähtäisiin osaltaan vahvistavan toiminnan jatkuvuutta. Lisäksi ehdotettiin, että toiminnan jatkumisen kannalta olisi erittäin tärkeää saada uusia vanhempia mukaan toimintaan.

”Tarvittais vastuuhenkilö.”

”...Joku jonka kaikki tuntis siellä. Mulla on nyt ainakin tällä hetkellä vähän sellanen tilanne, että jos mulla ois joku asia, niin en mä tietäis että kelle sen kertois.”

”Uusia ihmisiä pitäsi saaha, kellä ois uusia ideoita, ihan ehottomasti.”

Myös toiminnan tavoitteiden ja tarkoituksen konkreettinen selkeyttäminen koettiin tärkeäksi kehittämiskohteeksi, jotta uusien vanhempien olisi helpompi tulla mukaan toimintaan. Tavoitteiden ja tarkoituksen selkeyttäminen voisi lisätä myös osaltaan mielekkyyttä osallistua raadin toimintaan.

”Vähän on ollu sellasta luovimista että miksi me täällä ollaan ja mitä me täällä tehään ja mikä on se meidän tarkoitus.”

Lapsiperheraatioiminnan arviointiin ja käsiteltyjen asioiden edistymisen seuraamiseen toivottiin lisää läpinäkyvyyttä. Tämä lisäisi vanhemman kokemusta vaikuttamisen tunteesta ja siitä, että raadissa esitetyt kehitysehdotukset ja palautteet on käsitelty tai viety tarvittaessa eteenpäin.

”Ku ei tiedä, mitkä asiat on menny eteenpäin.”

Haastatteluissa nousi esille myös toive, että lapsiperheraadissa olisi mahdollisuus tarvittaessa palata aiemmin käsitellyssä olleiden teemojen ja palveluiden pariin. Tämä helpotaisi toiminnan arviointia ja lisäisi raadin tavoitteellisuutta. Arvioinnin ja tavoitteellisuuden lisääntyminen puolestaan edistäisi toiminnan vaikuttavuutta.

”Pystys tekee sitä kontrollii, et onks se tuottanut mitään hedelmää.”

Lapsiperheraadin palavereihin toivottiin tarkempaa esittäytymiskierrosta vaihtuvan osallistujakunnan vuoksi. Lisäksi ehdotettiin päätösten ja käsiteltyjen asioiden tarkempaa ylöskirjaamista sekä selkeämpää keskustelurunkoa tai Mind Map -menetelmän hyödyntämistä palaverin tukena. Esitettiin myös, että lapsiperheraadin palaverissa varattaisiin aikaa yleisistä asioista keskustelemiselle, jolloin voisi tuoda esille esimerkiksi aiemman palaverin pohjalta nousseita ajatuksia ja kysymyksiä. Lapsiperheraadin osallistujakirjon lisäämiseksi ehdotettiin, että niin kutsutut ”vierailevat tähdet” eli vanhemmat, jotka eivät ole valmiita sitoutumaan pitkäaikaisesti raadin toimintaan, olisivat tervetulleita raadiin kertomaan ideoitaan ja ajatuksiaan.

”Että siellä käsiteltäs silleen että ”Onks jollain jotain yleistä,” että niihin aiempiin asioihin vois palata.”

Vanhemmat olisivat paneutuneet mielellään vielä syvemmin Varkauden kaupungin varhaiskasvatuspalveluihin. Tulevaisuudessa lapsiperheraadissa käsiteltäviksi aiheiksi ehdotettiin yleisesti varhaiskasvatuspalveluja, perhepäivähoidon ja yksityisen päivähoidon järjestämiseen liittyviä asioita, joustavia ja yksilöllisiä päivähoitoratkaisuja sekä perheyön kehittämistä.

”Varhaiskasvatus tuntu jäävän vähän kesken, että jos me saatais sinne päästä vielä vähän, riippuen siitä ,onko mahdollisuuksia sitä vielä järjestää.”

Puistokerhon koordinoituvastuu näyttöytyi keskeisenä kehittämissuunnitelmana puistokerhotoiminnalle. Koordinoituvastuu sisältää muun muassa mainostamiseen, informaationkulkuun ja yhteyshenkilönä toimimiseen liittyviä tehtäviä. Vanhemmilla oli yhteinen toive siitä, että joku lapsiperheeseen yhteistyötoimijoista ottaisi koordinoituvastuun puistokerhon järjestämisestä. Vastuutahoksi esitettiin Mannerheimin lastensuojeluliittoa, Lapsen Kengissä ry:tä, Varkauden kaupunkia sekä Varkauden evankelisluterilaista seurakuntaa. Vanhemmat näkivät koordinoituvastuun suurena ja sitouttavana vapaaehtoisen tehtävänä. Haastateltavien mukaan koordinoituvastuun siirtyminen vapaaehtoiselta viralliselle taholle mahdollistaisi puistokerhon jatkuvuutta: tuolloin puistokerhon järjestäminen olisi kirjattuna kyseisen toimijan toimintasuunnitelmaan, jolloin sen toteuttaminen olisi varmempaa.

”Kaikki vanhemmat toi sen ilmi että sinne tarvittais joku vastuuhenkilö.”

Tällä hetkellä puistokerhon järjestäminen vapaaehtoisten vanhempien toimesta koetaan epävarmaksi johtuen muun muassa vapaaehtoisina toimineiden vanhempien muuttuneista elämäntilanteista. Vanhemmat kokivat puistokerhon jatkumisen tärkeäksi, sillä kesän 2014 suurten kävijämäärien perusteella tarvetta kyseiselle toiminnalle löytynee jatkosakin.

”Hieno juttu että saatiin tällöinen aikaan, mutta ikävää jos se ei ota tuulta alleen, vaikka nyt on nähty että tarve on. kävijöitä on.”

KUVIO 5. Kehittämissuhteet toiminnalle

7 POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyöni tehtävänä oli tutkia vanhempien vaikuttamisen kokemuksia Varkauden lapsiperheraatiin osallistumisesta. Tavoitteena oli selvittää, mikä vanhempia motivoi osallistumaan raadin toimintaan, mitkä tekijät edistävät vanhempien vaikuttamisen tunnetta raadissa, mikä on toiminnan tuoma anti ja kuinka vanhemmat kehittäisivät lapsiperheraatioimintaa.

Varhaiskasvatuksen yksi tehtävä on kehittää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea tarjoavaa toimintaa (Salminen 2005, 82). Tuloksista kävi ilmi, että puistokerhotoiminnan järjestäminen koettiin keskeiseksi lapsiperheraadin vaikuttamiskeinoksi. Voidaan todeta, että tulosten valossa puistokerhon järjestäminen näyttyy lapsiperheraadin myötä kehitettynä konkreettisena vaikuttamiskeinona, joka pyrkii osaltaan vastaamaan perheiden ennaltaehkäisevän tuen tarpeeseen.

Asiakkaan roolia raadissa kuvattiin useilla eri nimityksillä, muun muassa ideoijana, palautteenantajana ja toiminnan järjestäjänä. Tämä puoltaa ajatusta siitä, että Varkauden lapsiperheraadissa toteutuu useita suoran asiakasosallisuuden muotoja. Suoran asiakasosallisuuden muotoja ovat tieto-, suunnittelu-, päätös- ja toimintaosallisuus (Kohonen & Tiala 2002, 6).

Tärkeimmät syyt vanhempien toimintaan osallistumiselle liittyivät suoraan vaikuttamiseen, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja mielekkääseen tekemiseen. Vanhemmista jokainen toi esille omakohtaisen halun ja mahdollisuuden vaikuttamiseen. Kohonen ja Tiala (2002) esittävät, että osallistumisen lähtökohtana toimii henkilökohtainen kiinnostus ja halu olla mukana toiminnassa (Kohonen & Tiala 2002, 6). Nämä seikat näyttävät myös tutkimuksen tuloksissa vanhempien osallistumisen motivaatioita selvitettäessä.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että ilmapiirillä, yhteistyöllä ja asenteella oli myönteinen vaikutus vanhempien vaikuttamisen tunteeseen. Tuloksista ilmenee erityisesti asiakkaan kuuntelemisen tärkeys vanhemmille. Aaltion (2013) mukaan asiakkaan kuunteleminen

on peruste palvelujen tarpeenmukaiselle kehittämiselle ja sitä kautta hyvinvoinnin lisäämiselle (Aaltio 2013, 75–76).

Lapsiperheraatioiminnan antiin sisältyi osallisuudentunteen vahvistuminen, yhteistyön lisääntyminen ja hyvinvoinnin edistäminen. Anti koostui vanhempien henkilökohtaisista, itseään koskevista ajatuksista ja kokemuksista sekä heidän näkemyksistään siitä, mitä lapsiperheraatioiminta on antanut muille varkautelaisille lapsiperheille. Henkilökohtaisena antina tutkimuksessa näyttäytyi osallisuuden vahvistuminen. Osallisuudella voidaan tarkoittaa spontaania omaan elämään vaikuttamista, jolla on voimauttava vaikutus (Rouvinen-Wilenius & Särkelä-Kukko 2014, 9).

Tutkimuksesta ilmeni, että vanhemmat kokivat puistokerhon järjestämisen myötä päässeensä osaltaan vaikuttamaan varkautelaisten lapsiperheiden hyvinvoinnin lisäämiseen tarjoamalla mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen. Tuloksissa korostui erityisesti vertaistuen merkitys. Vertaistuellalla nähdään olevan ennaltaehkäisevä ja hyvinvointia lisäävä vaikutus (Karnell & Laimio 2010, 12). Perheiden sosiaalisten tukiverkoston harveneminen on luonut varhaiskasvatukselle uudenlaisia haasteita (Salminen 2005, 82). Tutkimuksessa näyttäytyi myös vanhempien näkemys siitä, että lapsiperheille järjestetyllä vapaa-ajan toiminnalla on tärkeä merkitys erityisesti vastikään paikkakunnalle muualta muuttaneiden lapsiperheiden sosiaalisille kontakteille.

Lapsiperheraatioiminnan kehittämis ehdotukset liittyivät vastuuhenkilön nimeämiseen, tavoitteellisuuden selkeyttämiseen, jatkuvuuden turvaamiseen ja palaverikäytäntöjen uudistamiseen. Esitetyt kehittämis ehdotukset ovat käytännönläheisiä ja monipuolisia. Selvittämällä vanhempien näkemyksiä lapsiperheraatioiminnan kehittämistarpeista on mahdollista edistää entisestään asiakkaiden vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia lapsiperheraatioiminnassa.

7.2 Luotettavuus

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkimusprosessin eri vaiheiden tarkka kuvaaminen. Aineiston analysoimisen osalta on tärkeää, että lukijalle käy ilmi analysointivaiheessa tehtyjen luokittelujen perusteet. (Hirsjärvi, Remes & Sa-

javaara 2009, 232.) Opinnäytetyöraportissani olen kuvannut tutkimuksen analysointi-prosessin vaihe vaiheelta. Opinnäytetyöraporttini sisältää kuvauksen tutkimuksen litte-rointi-, ryhmittely-, luokittelu- ja abstrahointivaiheista.

Luotettavuuden kannalta merkittävää on myös, kuinka onnistuneesti tutkija on kyennyt pelkistämään aineistonsa. Pelkistetyn aineiston tulee kuvata mahdollisimman luotetta-vasti tutkittavaa ilmiötä. Lisäksi tutkimustulosten luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkija tuo tutkimuksessaan ilmi tulosten ja aineiston välistä yhteyttä. (Janhonen & Nikkonen 2003, 36–37.) Tutkimusta tehdessäni olen aineistolähtöisesti analysoinut tut-kimusaineistoa. Aineiston pelkistäminen tapahtui litteroimalla ja värikoodaamalla ai-neistoa siten, että aineistosta erottui oleelliset ilmaisut ja tutkimustehtävän kannalta oleelliset asiakokonaisuudet. Opinnäytetyöraportissani olen tutkimustuloksia esitelles-säni tuonut esille alkuperäisilmauksia analysoitavasta aineistosta.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin haasteena pidetään sitä, että joidenkin näkemysten mukaan ei ole olemassa niin sanottua puhdasta ja objektiivista havainnointia. Tutkimus-asetelma, tutkimuksessa käytetyt käsitteet ja menetelmät ovat tutkijan itsensä asettamia. Tästä johtuen niillä on väistämättä vaikutusta tutkimuksen tuloksiin. (Sarajärvi & Tuo-mi 2007, 98.) Tutkimusaineistoa analysoidessani koin ajoittain pelkoa siitä, säilyykö aineistosta irrotetut ajatuskokonaisuudet ehyinä ja totuudenmukaisina, kun niitä joudu-taan pilkkomaan pieniksi palasiksi ja ryhmittelemään uusiksi kokonaisuuksiksi. Toisaal-ta aineistolähtöistä sisällönanalyysia ei ole mahdollista tehdä ilman aineiston tarkkaa pilkkomista ja ryhmittelyä. Tutkimukseni luotettavuutta olen pyrkinyt lisäämään ku-vaamalla analysointiprosessia mahdollisimman tarkasti. Mielestäni tutkimukseni tulok-set ovat aineistoon nähden yhtenäiset ja loogiset. Täten voidaan todeta tutkimuksen ole-van luotettava.

7.3 Eettisyys

Opinnäytetyössä tulee huomioida eettiset tavoitteet, joita ovat tasa-arvoinen vuorovai-kutus, ihmisten kunnioittaminen ja oikeudenmukaisuuden korostaminen (Kivirinta, Kuokkanen, Määttänen & Ockenström 2007, 27). Opinnäytetyötä tehdessäni nämä arvot

ovat toimineet eettisenä arvopohjana tutkimusprosessin eri vaiheissa, niin haastatteluja tehdessäni kuin raporttia kirjoittaessani. Laadullista tutkimusta tehdessä on ensiarvoista huomioida luottamuksellisuus, tiedonantajien henkilöllisyyden suojaaminen sekä haastateltavien vapaaehtoisuus tiedonantoon (Janhonen & Nikkonen 2003, 39). Opinnäytetyöprosessini alkuvaiheessa työlleni myönnettiin kirjallinen tutkimuslupa Varkauden kaupungin sivistystoimelta. Opinnäytetyötä tehdessäni kiinnitin erityistä huomiota vapaaehtoisuuden, anonymiteetin ja luottamuksellisuuden vaalimiseen.

Koska vanhemmat osallistuivat haastatteluihin vapaaehtoisesti, oli minulle erittäin tärkeää, että osallistuminen olisi heille mahdollisimman vaivatonta ja mielekästä. Tämän vuoksi pyrin käytännönjärjestelyissä lapsilähtöisyyteen ja halusin antaa vanhemmille mahdollisuuden lasten läsnä olemiseen haastattelutilanteessa. Ensimmäistä parihaastattelua varten tarjosin apua haastattelupaikalle saapumisessa kyydityksen suhteen. Toinen haastattelu järjestettiin haastateltavan toiveesta hänen kotonaan. Haastattelemiltani vanhemmilta kysyin suullisesti tutkimusluvan. Haastateltavilla oli halutessaan myös mahdollisuus saada kirjallinen lupa tutkimuksesta. Lisäksi haastattelin henkilökohtaisina tiedonantoina kahta työelämäneustajaa ja kysyin heiltä luvan käyttää haastatteluja opinnäytetyöni lähteinä.

Opinnäytetyötä tehdessä on tärkeää suojella haastateltavien ja opinnäytetyöprosessissa mukana olevien yhteistyökumppaneiden anonymiteettia (Kivirinta, Kuokkanen, Määttä & Ockenström 2007, 28). Sain henkilökohtaisia tiedonantoja antaneilta yhteistyökumppaneiltani luvan heidän nimiensä julkistamiseen raportissani. Ennen raportin julkaisemista yhteistyökumppanit ovat tarkistaneet raportistani ne kohdat, joissa viitataan heiltä saatuihin tietoihin.

Raportin kirjoittamisessa otettiin huomioon haastateltavien ja heidän läheistensä yksityisyydensuoja. Haastateltavien anonymiteetin suojelemiseksi opinnäytetyöraportissa ei tuotu esille haastateltavien taustatietoja. Haastatteluja tehdessä ja aineistoa analysoidessa huomioitiin haastateltavien mahdollisesti arkaluontoiset asiat, jotka rajattiin raportin ulkopuolelle. Myös tutkimustulosten esittelemisessä tavoitteena on ollut haastateltavien anonymiteetin suojeleminen. Tähän tuli kiinnittää erityistä huomiota, sillä haastateltavia oli vain kolme ja lapsiperheraadissa toimivat henkilöt tuntevat pääosin toisensa. Haastateltavien anonymiteetin suojelemiseksi en halunnut eritellä tai vertailla vanhempien

vastauksia keskenään, vaan tutkimukseni tarkoituksena oli luoda kokonaiskuva vanhempien kokemuksista ja näkemyksistä. Koko opinnäytetyöni haastatteluaineisto käsiteltiin luottamuksellisesti ja aineisto hävitettiin asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua.

Eettinen sitoutuneisuus ohjaa hyvää tutkimusta (Sarajärvi & Tuomi 2009, 127). Opinnäytetyössäni esiin tulevaa tietoa pyrin käyttämään ja soveltamaan moraalisesti oikein ja toisia ihmisiä kunnioittaen. Pyrin käsittelemään tietoa kriittisesti tarkastellen sekä arvioimaan ja valikoimaan käyttämäni lähteistöä kriittisesti. Internet-lähteitä käytin opinnäytetyössäni harkitusti. Tiedonhaussa pyrin löytämään ensisijaisen lähteen.

7.4 Tutkimuksen kulun arviointi

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusprosessi on tyypillisesti luonteeltaan joustava. Prosessi on avoin muutoksille, millä tarkoitetaan sitä, että tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimusprosessin edetessä. Tarvittaessa suunnitelmia muunnetaan olosuhteiden mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.) Mielestäni pari- ja yksilöhaastatteluina toteutuneet teemahaastattelut sopivat hyvin aineistonkeruumenetelmäksi opinnäytetyöhöni. Tätä tukee näkemykseni siitä, että mielestäni haastattelujen keinoin keräämäni tutkimusaineisto oli riittävä, monipuolinen ja vastasi hyvin tutkimuksen tavoitteita. Jo aineiston keruuvaiheessa jouduin muokkaamaan alkuperäistä suunnitelmaani yhdestä ryhmähaastattelusta. Tämä ei kuitenkaan ollut tutkimuksen kannalta haitaksi, sillä jo tutkimussuunnitelmaa laatiessani olin ottanut tämän mahdollisuuden huomioon. Haastateltavien vähäsen määrän vuoksi minun oli tarpeen varautua vaihtoehtoisin suunnitelmiin riittävän aineiston keräämiseksi. Lopulta olin erittäin tyytyväinen sekä haastattelujen toteutumiseen että saamaani aineistoon. Erilliset haastattelut lisäsivät kokemustani haastattelijana, ja aineisto osoittautui kokonaisuudessaan rikkaaksi.

Aineiston monipuolisuuteen vaikuttivat mielestäni useat tekijät. Haastattelutilanteissa lasten läsnä oleminen loi haastatteluihin rentoutunutta ja luontevaa tunnelmaa. Lasten osallistuminen toi mielestäni miellyttävän lisämausteen haastattelutilanteisiin. Itsekin vanhempana ja lasten parissa työskennelleenä pidän luonnollisena sitä, että lasten ollessa paikalla keskustelut välillä keskeytyvät, lähtevät sivuraiteille tai toisinaan tehdään

useampaa asiaa yhtä aikaa. Käytännössä lasten mukana oleminen haastattelutilanteissa näkyi muun muassa siten, että pidimme aina tarpeen vaatiessa ylimääräisiä taukoja ja katkaisimme haastattelemisen. Tämä ei mielestäni kuitenkaan haitannut keskittymistä haastatteluihin, vaan kenties pienet tauot pikemminkin jopa antoivat sekä haastateltaville että haastattelijalle lisää aikaa sulatella ja pohtia käsittelemiämme aihealueita ja siten mahdollisesti saattoivat jopa osaltaan edesauttaa haastatteluja. Oman näkemykseni mukaan lasten mukana oleminen haastattelutilanteissa oli positiivinen asia sekä tunnelman luomisen että käytännönjärjestelyjen vuoksi.

Koska haastateltavat olivat minulle entuudestaan tuttuja, helpotti se haastattelutilanteen haltuun ottamista ja etenemistä. Myös henkilökohtaisia tiedonantoja varten tekemäni kaksi ammattilaisen haastattelua antoivat minulle käytännönkokemusta varsinaisia tutkimushaastatteluja varten. Tästä koin olevan hyötyä vanhempia haastatellessani. Teemahaastattelujen onnistumista edisti myös ennalta tarkkaan pohtimani teemarunko apukysymyksineen sekä ennen kaikkea motivoituneet haastateltavani, jotka jaksoivat kiittävästi keskittyä kertomaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan Varkauden lapsiperheraadin toiminnasta.

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia, mikä vaati tarkkaa perehtymistä aineistoon. Opinnäytetyötä tehdessäni oli ajoittain haastavaa, että tutkimukseni aihe oli itselleni niin tuttu ja läheinen. Erityisesti tutkimusprosessin analysointivaiheessa jouduin tietoisesti jättämään sivuun omia ajatuksiani ja avaamaan silmiäni aineistolle, jotta tarkasteluni olisi ollut mahdollisimman objektiivista. Muutoinkin aineiston käsitteleminen vaati määrätietoista mutta joustavaa työskentelyotetta.

Kenties eniten päänvaivaa opinnäytetyöprosessissani aiheutti tutkimusaiheen tarkka rajaaminen. Tämä oli aikaa vievä prosessi, sillä aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä edetään aineiston mukaisesti. Aikomuksenani oli alun perin pureutua työssäni kenties painokkaammin lapsiperheraadin varsinaiseen palaveritoimintaan. Tutkimusaineistostani nousi kuitenkin vahvasti esille näkemys siitä, että puistokerhon järjestäminen oli keskeinen osa lapsiperheraadin toimintaa. Näin ollen lapsiperheraadin toiminta kattaa opinnäytetyössäni sekä raadin palaveritoiminnan että puistokerhon järjestämiseen liittyvän toiminnan. Pohdinnan jälkeen tuntui luontevalta ja tutkimuseettisesti oikealta käsitellä opinnäytetyössäni raatitoimintaa kokonaisuutena.

Alun perin ajatuksenani oli tutkia lapsiperheraadin toimintaa vahvemmin vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta. Haastateltuani vanhempia huomasin kuitenkin, ettei vanhemmuuden tukeminen näyttäyty niin keskeisessä valokeilassa tutkimusaineistossani kuin olin ennalta olettanut. Tästä johtuen jouduin luopumaan osittain aiemmista suunnitelmistani ja aloin etsiä aineistosta uutta punaista lankaa. Tämä vaati avoimuutta aineistoa kohtaan. Pikkuhiljaa, kerros kerrokselta, alkoi tutkimukseni kokonaiskuva muovautua. Lopulta muodostui kokonaisuus, joka kuvaa vanhemman vaikuttamista Varkauden lapsiperheraadin toiminnassa.

Opinnäytetyöraportin laatimisessa pohdin paljon, kuinka saisin muokattua laajan asiakokonaisuuden mahdollisimman ymmärrettäväksi ja eheäksi kokonaisuudeksi. Olen pyrkinyt kirjoittamaan raporttini jäsennellysti ja jakanut esimerkiksi tutkimustulokseni pienempiin osakokonaisuuksiin laajemman kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Sisällön ymmärrettävyyttä olen pyrkinyt lisäämään tekstin tueksi laatimillani kuvioilla.

7.5 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

Tekemäni tutkimus antaa tietoa vanhempien vaikuttamisen kokemuksista Varkauden lapsiperheraadin toiminnasta. Yksi opinnäytetyöni anti on tuoda osaltaan näkyväksi raadin toimintaa vanhempien näkökulmasta. Varkauden lapsiperheraadin toiminta on vielä tuoretta, eikä siitä ole vielä kovinkaan kattavasti saatavilla kirjallista tietoa. Opinäytetyöni toimii yhtenä ylöskirjattuna dokumenttina Varkauden kaupungin käyttämästä toimintamuodosta, jonka avulla kaupungin palveluja pyritään kehittämään entistä toimivammiksi.

Vaikuttamisen kokemuksia tutkimalla saadaan kokemuspohjaista tietoa muun muassa raatitoiminnan tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta yksilötasolla. Vanhempien motivaatiosyitä, vaikuttamisen tunnetta edistäviä tekijöitä, kehitysehdotuksia ja toiminnan tuomaa antia kartoittamalla voidaan saada tietoa, jota on mahdollista hyödyntää raadin toiminnassa. Raadin toimintaa voidaan jatkossa kehittää siten, että sen parissa toimiminen olisi mahdollisimman antoisaa, tarkoituksenmukaista ja asiakasosallisuutta tukevaa. Raatitoimintaa kehittämällä voidaan entisestään edistää toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Toiminnan näkyväksi tuomisella on mahdollista lisätä kiinnostusta ja

sitoutuneisuutta raadin toimintaa kohtaan, mitkä osaltaan voivat turvata raatitoiminnan jatkuvuutta.

Opinnäytetyöni tulee olemaan Varkauden kaupungin vapaassa käytössä. Tulen toimittamaan opinnäytetyöni sähköisenä versiona Varkauden kaupungin varhaiskasvatuspäällikölle sekä lapsiperheraatitoiminnan kehittäjälle. Olen valmis esittelemään työtäni esimerkiksi raatitoiminnassa mukana olleille tai siitä kiinnostuneille henkilöille. Toimitan opinnäytetyöni sähköisesti myös haastattelemilleni vanhemmille.

Jatkotutkimusehdotuksena esittäisin perehtymisen ammattilaisen kokemuksiin raadin toiminnasta. Olisi mielenkiintoista kuulla, millaisia kokemuksia ja ajatuksia ammattilaisilla on lapsiperheraadista. Itseäni kiinnostaisivat erityisesti ammattilaisten ajatukset lapsiperheraadin vaikutusmahdollisuuksista, kehittämistarpeista ja siitä, millä tavoin raadin toimintaa voisi jatkossa hyödyntää palvelujen kehittämisessä ja toteuttamisessa. Kiintoisaa olisi myös verrata eri kaupungeissa toimivien raatien toimintatapoja ja hyödyntämismahdollisuuksia toisiinsa. Myös vanhempien ja ammattilaisten kokemukset kiinnostaisivat laajemmalti muun muassa osallisuuden näkökulmasta. Lisäksi jatkotutkimusehdotuksena voisi perustaa asiakasraadin, joka keskittyisi esimerkiksi varhaiskasvatuspalvelujen pitkántähtäimen kehittämistyöhön. Olisi antoisaa toteuttaa raatitoimintaa muun muassa esiopetuksen tai päivähoidon eri muotojen kehittämiseksi.

7.6 Opinnäytetyöprosessi osana ammatillisuuden kehittämistä

Opinnäytetyöni aihepiiriä pohiessani toiveenani oli löytää ajankohtainen, itseäni motivoiva ja kehittämistyöhön liittyvä aihe. Aiemmassa työssäni, yhdistyksen työntekijänä, olen nähnyt kansalaistoiminnan ja asiakkaan osallistumismahdollisuuksien huomioimisen yhdistystoiminnan kantavina voimina. Samalla olen havainnut, kuinka voimauttava vaikutus osallistumisella voi asiakkaaseen ja yhteisöön olla. Työni tuoman kokemuksen vuoksi ilahduin, kun hoitovapaalla ollessani minulle itselleni avautui mahdollisuus osallistua asiakkaana, pienten lasten äitinä, oman kotikaupunkini varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseen. Tartuin tilaisuuteen uteliaan innokkaana, ja liityin Varkauden lapsiperheraatiin. Lapsiperheraadin toimintaan osallistumisen myötä sain kantaa oman pienen kor-

teni yhteiseen kekkoon palvelujen kehittämiseksi, ja samalla heräsi mielenkiintoni kuopia tuota kekoa hieman pintaa syvemmältä. Näin syntyi ajatukseni opinnäytetyöni aiheesta, asiakkaan osallistumisesta palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Opinnäytetyöni yhteistyökumppaniksi sain Varkauden kaupungin sivistystoimen. Opinnäytetyöni perspektiiviä valitessani minulla oli vapaus pohtia, mistä näkökulmasta työni keskittyisi tarkastelemaan asiakkaan osallistumista palvelujen kehittämiseen. Näkökulman valinnassa minun tuli kuitenkin huomioida aikomukseni saada opintojeni myötä lastentarhanopettajakelpoisuus. Tämän huomioiden päätin keskittyä opinnäytetyössäni tarkastelemaan raadin toimintaa avointen varhaiskasvatuspalvelujen osalta. Myöhemmin tutkimustehtäväksi muodostui tutkia, millaisia vaikuttamisen kokemuksia lapsiperheisiin osallistuneilla vanhemmillä on raadin toiminnasta.

Mielestäni oli antoisaa paneutua opinnäytetyössäni avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseen palvelunkäyttäjän näkökulmasta. Asiakkaan osallistuminen palvelujen kehittämiseen on aihe, joka kiinnostaa minua. Opinnäytetyöni myötä olen päässyt pureutumaan tähän teemaan itselleni tuoreesta näkökulmasta. Opinnäytetyöprosessini on tuonut minulle uudenlaista tietämystä palveluiden kehittämisestä, asiakkaan vaikutusmahdollisuuksista ja asiakasosallisuudesta.

Nykyinen työkuultuuri korostaa kehittämispainotteisuutta. Opintojeni myötä olen harjaantunut hankkimaan ja soveltamaan tietoa entistä jouhevammin, mistä uskon olevan hyötyä alati muuttuvassa työelämässä. Nykyinen muuttuva työelämä asettaa monenkaltaisia, uudentapaisia vaateita työntekijälle. Myös vanhakantainen ylhäältäpäin ohjautuva työntekijän ja asiakkaan välinen auktoriteettiasetelma on uudistumassa. Ammattilaisten ja asiakkaiden tasavertaisen yhteistyön on nähty poistavan ennakkoluuloja ja lisäävän arvostusta asiakkaan näkökulmaa kohtaan (Heikkilä-Tammi, Larjovuori, Manka & Nuutinen 2012, 30). Asiakkaan osallisuuden toteutumisen kannalta oleellinen tekijä on johtamiskulttuuri, joka mahdollistaa asiakaslähtöisen toiminnan toteuttamista (Laitila 2010, 185). Nykyaikaisen johtamistavan tavoitteena onkin pyrkiä löytämään asiakkaan osallisuutta tukevia toimintamalleja ja rohkaista työntekijöitä asiakasosallisuuteen (Clarke, Gewirts & McLaughlin 2000, 17). Opinnäytetyöni myötä uskon olevani työntekijänä entistä rohkeampi ja avoimempi asiakasosallisuutta hyödyntävää kehittämistyötä kohtaan. Kulkemalla asiakkaan kanssa rintarinnan voi olla tilaisuus löytää aivan uu-

denlaisia, toimivia työskentelymenetelmiä. Mahdollista on myös saavuttaa yhteisvoimin tavoitteita, joita ammattivetoisesti ohjautuvat työskentelymallit eivät mahdollistaisi. Mielestäni on tärkeää että tuoreet ammattilaiset, itseni mukaan lukien, omaksuvat asiakkaan osallistumista tukevan ajattelutavan ja asenteen osana ammatillisuuttaan. Opinnäytetyöni on osoittanut, että asiakasosallisuus on voimavara, jota kannattaa hyödyntää niin palvelujen kehittämisessä kuin jokapäiväisessä arkityöskentelyssäkin.

Opinnäytetyöni myötä olen pysähtynyt tarkastelemaan laaja-alaisemmin myös kasvatuskumppanuutta. Päivähoidon ja perheiden välisen yhteistyön molemminpuolisena tavoitteena on lapsen hyvin voiminen (Määttä & Rantala 2010, 239). Vastuu kasvatuskumppanuuden edellytysten luomisesta on ammattilaisella (Määttä, Paula & Rantala, Anja 2010, 191–192). Lastentarhanopettajan työssä vanhemman osallistumisen salliva ja sitä tukeva työskentelyote luo mielestäni pohjaa hyvälle kasvatuskumppanuudelle. Osallisuuteen ja kasvatuskumppanuuteen liittyvän teorian kautta olen peilannut ja puntaroinut omaa aiempaa työskentelyäni lapsiperheiden parissa. Seisahtuminen omien toimintatapojen ja ajatusten äärelle on mielestäni aina hyväksi oman oppimisen kannalta.

Koin avoimen varhaiskasvatuksen erittäin mielekkäänä ja hedelmällisenä tutkimusalueena. Opinnäytetyöprosessini vahvisti entisestään näkemystäni siitä, kuinka tärkeää vertaistukea ja virikkeitä tarjoava, ennaltaehkäisevä toiminta on lapsiperheille. Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta avoin varhaiskasvatus on otollinen palvelumuoto, sillä sen toiminta tavoittaa laajan sisältönsä vuoksi sekä lapsia että vanhempia. Ennaltaehkäisevä, varhaista tukea tarjoava työ perheiden tukemiseksi on keskeinen osa varhaiskasvatuksen parissa työskentelevän sosionomin ja lastentarhanopettajan työtä. Näen sosionomi-lastentarhanopettajan ammatilliseksi vahvuudeksi valmiuden tukea perheitä kokonaisvaltaisesti. Mielestäni sosionimikoulutus tarjoaa eväitä ymmärtää perheiden hyvinvoinnin monialaisuutta. Tämä ymmärrys toimii mielestäni kivijalkana perheiden ja lasten tarkoituksenmukaiselle, kokonaisvaltaiselle tukemiselle.

Opinnäytetyöprosessini on ollut mielenkiintoinen ja monivaiheinen. Se on tarjonnut sekä haasteita että onnistumisen kokemuksia. Opintojen tiiviistä aikataulusta, elämän mukanaan tuomista yllätyksistä ja pikkulapsiperheen arjesta on selvitty luovimalla ja yhteistyöllä. Opinnäytetyöprosessini aikana olen pohtinut paljon omaa ammatillisuutta-

ni ja punninnut toiveitani työelämän suhteen. Opinnäytetyöni työstäminen on lujittanut entisestään ajatustani siitä, että koen perheiden parissa toimimisen itselleni ominaiseksi ja sydäntäni lähellä olevaksi työskentelyalueeksi.

Haluan kiittää opinnäytetyöni toteutumisesta haastateltaviani, jotka rohkenivat kertoa minulle avoimesti kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Myös henkilökohtaisina tiedonantoina saamani tiedot ovat olleet edellytys opinnäytetyöni toteutumiselle. Kiitos tuesta perheelleni ja ystävälleni Jennille.

LÄHTEET

- Aaltio, Elina 2013. Hyvinvoinnin uusi järjestys. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Ahonen, Päivi; Lamminmäki, Sara; Suoheimo, Maria; Suokas, Markku & Virtanen, Petri 2011. Matkaopas asiakaslähtöisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen. Helsinki: Tekes.
- Alila, Kirsi; Eskelinen, Mervi; Estola, Eila; Kahiluoto, Tarja; Kinon, Jarmo; Laaksonen; Reetta; Lamberg, Kirsi; Pekuri, Hanna-Mari & Polvinen, Minna 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Taustaineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevalle työryhmälle. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutuspolitiikan osasto. Verkkojulkaisu. Viitattu 3.11.2014.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr12.pdf?lang=fi>
- Clarke, John; Gewirts, Sharon & McLaughlin, Eugene 2000. New Managerialism New Welfare?. London: SAGE Publications Ltd.
- Heikkilä, Matti; Karvonen, Sakari; Moisio, Pasi & Simpura, Jussi (toim.) 2008. Suomalaisten hyvinvointi 2008. Helsinki: Stakes.
- Heikkilä-Tammi, Kirsi; Nuutinen, Sanna; Manka, Marja-Liisa & Larjovuori, Riitta-Liisa 2012. Asiakkaat kuntapalveluiden kehittäjiksi. Opas tehokkaan osallistumisen työkaluihin.
https://www.tekes.fi/Julkaisut/asiakkaat_kuntapalvelujen_kehittajiksi.pdf
- Hellström, Martti 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Honkanen, Marja-Liisa 2014. Lapsiperheraadin kehittäjä, Sosiaali- ja terveyskeskuksen vastaanotto toiminnan osastonhoitaja. Varkauden kaupunki. Varkaus. Henkilökohtainen tiedonanto 29.9.2014.

- Hyppönen, Hannele; Hämäläinen, Päivi; Pajukoski, Marja & Tenhunen, Emmi 2005. Selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun kokeilulain (22.9.2000/811) toimeenpanoista kokeilualueilla. Loppuraportti. Helsinki; Stakes.
- Janhonen, Sirpa & Nikkonen, Merja 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Jyväskylän kaupunki. Päivähoito ja esiopetus. Varhaiskasvatuspalvelut. Viitattu 8.11.2014. www.jyvaskyla.fi/paivahoito/asiakasraati
- Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karnell, Sonja & Laimio, Anne 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.11.2014. ASPA. www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf
- Karttunen, Laura & Tahvanainen, Suvi 2012. Osallisuus aikuisten avoimessa ryhmätoiminnassa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Kekkonen, Marjatta 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Raportteja 281. Helsinki: Stakes.
- Kivirinta, Mervi; Kuokkanen, Ritva; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Tampere: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni (toim.) 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Lupaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi. Helsinki: Sisäasianministeriö. Suomen Kuntaliitto.
- Kumpulainen, Anne 2014. Varhaiskasvatuspäällikkö, Varkauden kaupunki. Varkaus. Henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2014.
- Kuntalaki 1995. 17.3.1995/365 Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 7.11.2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>
- Kytöaho, Marko & Luotonen, Tiina 2011. Asiakaspalveluraadin elementit. Läntisen sosiaaliaseman asiakaspalveluraadin pilottimallin jäsenten ja vetäjien kokemuksia. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

- Laaksonen, Maarit; Suhonen, Mari & Suhonen, Sirpa 2012. Sosiaalipalvelujen luokituksen sanasto ja sosiaalihuollon asiakaskirjaston sanasto. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos.
- Laitila, Minna 2010. Asiakkaan osallisuus mielenterveys- ja päihdetyössä. Itä-Suomen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Väitöskirja.
- Laki lasten päivähoitosta 1973. 19.1.1973/36 Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 16.4.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Lång, Johanna 2013. Esimerkkejä kansalaisosallistumisesta ja yhteisöllisyydestä. Teoksessa Aila-Leena Matthies & Niina Rantamäki (toim.) Hyvinvointitalkoot – Miten kuntalaisten osallistuminen tukee palveluita. KAMPA-hankkeen julkaisu. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden pohjalta maaseudulla. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.11.2014. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40925/978-951-39-5077-4.pdf?sequence=1>
- Majoinen, Kaija; Salenius, Maria & Sallinen, Sini 2012. Elinvoimainen ja toimintakykyinen kunta. Helsinki: Kuntaliitto.
- Matthies, Aila-Leena 2013. Osallistuminen ja palvelut. Teoksessa Aila-Leena Matthies & Niina Rantamäki (toim.) Hyvinvointitalkoot – Miten kuntalaisten osallistuminen tukee palveluita. KAMPA-hankkeen julkaisu. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden pohjalta maaseudulla. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.11.2014. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40925/978-951-39-5077-4.pdf?sequence=1>
- Määttä, Paula & Rantala, Anja 2010. Tavallisen erityinen lapsi – yhdessä tekemisen toimintamalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pajari, Noora 2013. ”Kuulen eri näkökantoja, olen mukana ja ymmärrän miksi joku on eri mieltä.”. Tutkimus oikeusministeriön kansalaisraati-hankkeesta deliberaatiivisen demokratian osallistumismenetelmänä. Tampereen yliopisto. Valtiooppi. pro gradu -tutkielma.
- Pyykkönen, Topias 2012. Yksi käsite, monta merkitystä. Käsitetutkimus 2000-luvun hyvinvointitutkimuksesta. Lapin yliopisto. Sosiologia. pro gradu -tutkielma.
- Rahikka-Räsänen, Niina & Rynänen, Sanna 2014. Osallistuminen ja osallisuus lähidemokratiassa. Suomen Setlementtiliitto ry:n Uusipaikallisuus-hankkeen kehitysprojekti osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuuksien lisäämiseksi

- lähidemokratiassa. Itä-Suomen yliopisto. Setlementtiliitto. Kansalaistoiminta. Uusipaikkallisuus-hanke. Verkkojulkaisu. Viitattu 7.11.2014.
<https://www.innokyla.fi/documents/779703/658008d1-9f65-44e8-8d9d-3b3bfbeeabdd>
- Raijas, Anu 2008. Arjen hyvinvointi ja mahdollisuudet sen mittaamiseen. Työselosteita ja esitelmiä. Kuluttajatutkimuskeskus. Verkkojulkaisu. Viitattu 11.11.2014.
www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5157/2008_110_tyoseloste_hyvinvointi.pdf
- Raisio, Harri & Vartiainen, Pirkko 2011. Osallistumisen illuusiosta aitoon vaikuttamiseen. Deliberatiivisesta demokratiasta ja kansalaisraatien toteuttamisesta Suomessa. Suomen Kuntaliitto. Verkkojulkaisu. Viitattu 8.11.2011.
shop.kunnat.net/download.php?filename=uploads/kansalaisosallistumisensisalto_ebook.pdf
- Rouvinen-Wilenius, Päivi & Särkelä-Kukko, Mona 2014. Mitä on osallisuus? Teoksessa Arja Jämsen & Anne Pyykkönen (toim.) Osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
- Saarinen, Kaisa 2013. Asiakslähtöisyys palvelujen kehittämisessä ja johtamisessa. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosionomi YAMK. Opinnäytetyö.
- Salminen, Pirjo (toim.) 2005. Yhdessä kasvattamaan. Kohti välittämisen toimintakultuuria. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Sastamalan kaupunki 2014. Varhaiskasvatuksen laatukäsikirja – Sastamalan kaupunki 2014. Sastamalan kaupunki. Verkkojulkaisu. Viitattu 18.4.2014.
http://www.sastamalan kaupunki.fi/sastamala/liitetiedostot/editori_materiaali//20231.pdf
- SOS II. Asiakasraati / Kehittäjäasiakkaat. Viitattu 8.11.2014. www.sos-hanke.fi/asiakasraati
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2015. Varhaiskasvatus. Viitattu 12.4.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>

Varkauden kaupunki 2014. Avoin päiväkotiki Revonhanta. Viitattu 9.11.2014.

www.varkaus.fi/palvelut/koulutus_ ja_ varhaiskasvatus/ varhaiskasvatus/ avoin-paivakoti-revonhanta/

LIITTEET

LIITE 1: Teemahaastattelun runko

TEEMAHAASTATTELUN RUNKO

Lapsiperheraadissa toimiminen ja osallistumiskerrat

- Kuinka päädyit mukaan toimintaan?
- Kuinka kauan ja montako kertaa olet osallistunut raadin toimintaan?

Lapsiperheraadin ja puistokerhon toiminnan kuvaaminen

- Lapsiperheraati?
- Puistokerho?

Lapsiperheraati vaikuttamisväylänä

- Millaisiin asioihin olet päässyt vaikuttamaan?
- Mihin asioihin olisi toivonut voivasi vaikuttaa (enemmän)?
- Toimivat käytännöt ja kehittämiskohteet?

Lapsiperheraadin ja puistokerhon tuoma anti ja hyöty

- Mikä motivoi toimimaan raadissa tai puistokerhossa?
- Mitä hyötyä tai millaista iloa toiminnasta on ollut itsellesi tai perheellesi?

Lapsiperheraadin ja puistokerhon merkitys

- Kuinka tärkeäksi koet lapsiperheraadin toiminnan ja puistokerhon järjestämisen?
- Millaista hyötyä raadista ja puistokerhosta on mielestäsi ollut Varkautelaisille lapsiperheille?

LIITE 2: Sähköpostikysely vanhemmille

SÄHKÖPOSTIKYSELY VANHEMMILLE

Perustiedot:

1. Ikä, siviilisääty ja asuinpaikkakunta
2. Lasten ikä ja lukumäärä

Kuvaile lyhyesti omin sanoin:

1. Lapsiperheraadin toimintaa
2. Puistokerhon toimintaa

Osallistumiskerrat:

1. Lapsiperheraatiin
2. Puistokerhoon

Lapsiperheraadin toiminta:

1. Kuinka päädyit mukaan lapsiperheraadin toimintaan?
2. Mikä motivoi sinua osallistumaan lapsiperheraatiin?
3. Millaisiin asioihin olet päässyt vaikuttamaan lapsiperheraadin kautta?
4. Mihin asioihin olisit toivonut voivasi vaikuttaa (enemmän)?
5. Mitkä asiat ovat toimineet hyvin raadissa?
6. Mitkä asiat kaipaisivat kehittäm
7. istä raadissa?
8. Millaista hyötyä tai iloa lapsiperheraadista on ollut itsellesi tai perheellesi?
9. Millaista hyötyä tai iloa lapsiperheraadista on mielestäsi ollut varkautelelaisille lapsiperheille?
10. Kuinka tärkeäksi koet lapsiperheraadin toiminnan itsellesi, perheellesi tai varkautelelaisille lapsiperheille?
11. Aiotko vielä jatkossa osallistua raadin toimintaan? Miksi?

Puistokerhotoiminta:

1. Oletko osallistunut puistokerhon järjestämiseen? Miten?
2. Mikä motivoi sinua osallistumaan puistokerhon järjestämiseen?
3. Millaisiin asioihin olet päässyt vaikuttamaan puistokerhon järjestämisen kautta?
4. Mihin asioihin olisit toivonut voivasi vaikuttaa (enemmän) puistokerhon toteuttamisessa?
5. Mitkä asiat ovat toimineen hyvin puistokerhon toteuttamisessa?
6. Mitkä asiat kaipaivat kehittämistä puistokerhon toteuttamisessa?
7. Millaista hyötyä tai iloa puistokerhossa toimimisesta on ollut itsellesi tai perheellesi?
8. Millaista hyötyä puistokerhon järjestämisestä on mielestäsi ollut varkautelaisille lapsiperheille?
9. Kuinka tärkeäksi koet puistokerhotoiminnan itsellesi tai varkautelaisille lapsiperheille?
10. Aiotko vielä jatkossa osallistua puistokerhon järjestämiseen?